

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY A SPRÁVY

Hospodaření města Havířov

Financial Management of the Town of Havířov

Student: Andrea Bergerová

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Lenert, Ph.D., MBA

Ostrava 2012

Zadání bakalářské práce

Student: **Andrea Bergerová**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Specializace: 00 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Hospodaření města Havířov**
Financial Management of the Town of Havířov

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Charakteristika územních samosprávných celků
  3. Analýza hospodaření města v letech 2006 - 2010
  4. Zhodnocení hospodaření, návrhy a doporučení
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- KINŠT, Jan a Jiří PAROUBEK. *Rozpočtová skladba v roce 2009 a praktické příklady*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 245 s. ISBN 978-80-7263-486-6.
- PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. 376 s. ISBN 80-7261-086-4.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. David Lenert, Ph.D., MBA**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 11.05.2012

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci včetně příloh vypracovala samostatně a uvedla jsem všechny podklady i literaturu. Přílohy č. 1 a 2, dané mi k dispozici, jsem samostatně upravila a doplnila.“

V Ostravě dne .....

.....

Andrea Bergerová

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Charakteristika územních samosprávných celků	7
2.1	Historický vývoj územní samosprávy	7
2.2	Obec.....	8
2.2.1	Typy obcí v České Republice dle počtu obyvatel	9
2.2.2	Typy obcí v ČR dle činnosti úřadů.....	9
2.3	Orgány obce.....	10
2.3.1	Zastupitelstvo obce.....	11
2.3.2	Rada obce	12
2.3.3	Starosta a jeho zástupci	13
2.3.4	Obecní úřad	13
2.3.5	Výbory a komise	14
2.4	Rozpočet obce.....	14
2.4.1	Rozpočtový proces	15
2.4.2	Návrh rozpočtu	15
2.4.3	Schválení rozpočtu	16
2.4.4	Plnění rozpočtu.....	16
2.4.5	Kontrola rozpočtu.....	16
2.5	Struktura rozpočtu dle rozpočtové skladby	17
3	Analýza hospodaření města v letech 2006 - 2010	20
3.1	Historie města Havířov	20
3.1.1	Pamětihodnosti	21
3.2	Současnost města Havířov	21
3.3	Příspěvkové organizace města.....	22
3.4	Příjmy rozpočtů obcí	23
3.4.1	Daňové příjmy	24
3.4.2	Nedaňové příjmy	30
3.4.3	Kapitálové příjmy.....	31
3.4.4	Přijaté transfery	31
3.5	Výdaje rozpočtů obcí.....	32
4	Zhodnocení hospodaření, návrhy a doporučení	34

4.1	Hospodaření města v roce 2006.....	34
4.2	Hospodaření města v roce 2007.....	35
4.3	Hospodaření města v roce 2008.....	37
4.4	Hospodaření města v roce 2009.....	38
4.5	Hospodaření města za rok 2010.....	40
4.6	Návrh hospodaření pro rok 2012	41
4.7	Dluhová služba města.....	43
4.8	Návrhy a doporučení	44
4.8.1	Dodržování legislativy	44
4.8.2	Podpora přílivu obyvatel v produktivním věku.....	44
4.8.3	Podpora podnikání.....	45
4.8.4	Podpora snížení nezaměstnanosti.....	47
4.8.5	Podpora cestovního ruchu	47
5	Závěr.....	49
	Seznam použité literatury.....	52
	Seznam zkratek	54

1 Úvod

Tématem bakalářské práce je „Hospodaření města Havířov“ a zhodnocení hospodaření města v letech 2006 - 2010.

Cílem bakalářské práce je zhodnotit vývoj hospodaření statutárního města Havířov pro stanovené období 2006 - 2010 a pro schválený rozpočet na rok 2012, a dále navrhnout možná doporučení. K vypracování bakalářské práce je použita metoda analýzy a komparace.

Obce jsou územní samosprávné celky, které mají svůj vlastní majetek a hospodaří podle svého rozpočtu. To jak daná obec hospodaří, se dotýká každého jejího občana.

Městu Havířov patří titul nejmladšího města v České republice. Stal se jím 4. 12. 1955 po usnesení vlády ČSR. V roce 1990 se Havířov stal také statutárním městem. Město je v současnosti spravováno zastupitelstvem, které má 43 členů. Primátorem města Havířov je Ing. Zdeněk Osmanczyk. Zastupitelstvo zřídilo finanční a kontrolní výbor. Radou byly zřízeny komise, kterými jsou bytová, energetická, kulturní a letopisecká, pro bezpečnost silničního provozu, pro občanské záležitosti, pro plánování sociálních služeb, pro regionální spolupráci a partnerské vztahy, protidrogové a prevence kriminality, rozvojová, sociální, školská, sportovní, zdravotní, životního prostředí a občanská.

Bakalářská práce je rozvržena do pěti kapitol, přičemž je dále rozdělena na teoretickou část a praktickou část. Úvod práce je zaměřen na seznámení se s obsahem a cílem bakalářské práce, jaké metody byly použity a z jakých zdrojů se při zpracování vycházelo.

V teoretické části je zahrnuta kapitola „Charakteristika územních samosprávných celků“. V této kapitole je popsán historický vývoj územní samosprávy, a poté je rozebrána problematika týkající se pouze obcí. Jsou zde uvedeny obecné informace o obcích v České republice, jejich legislativní vymezení, jejich působnost, orgány obcí a v neposlední řadě objasňuje strukturu rozpočtu a celý rozpočtový proces.

V praktické části je zahrnuta kapitola „Analýza hospodaření města v letech 2006 - 2010“ a kapitola „Zhodnocení hospodaření, návrhy a doporučení“. V první řadě se seznámíme se statutárním městem Havířov jak z historického hlediska, tak i z hlediska současného. Dozvíme se, jaké pamětihodnosti se na jeho území nacházejí, a jaké příspěvkové organizace Havířov zřizuje. Dále je práce věnována analýze hospodaření města Havířov ve vybraném

pětiletém období a návrhu rozpočtu pro rok 2012. Jedná se o detailní rozbor rozpočtu města. Podíváme se na vývoj a změny jednotlivých příjmů a jednotlivých výdajů ve stanoveném období. Příjmové i výdajové třídy jsou pro kvalitnější přehlednost a srovnání zpracovány do tabulek. Následně je praktická část zaměřena na zhodnocení hospodaření města v období 2006 - 2010, přičemž sleduje změny, které v rozpočtech nastaly. Seznámíme se s informacemi o schvalování rozpočtu města, zda byl schválen jako přebytkový či deficitní, kolik rozpočtových úprav bylo nutno provést, jaké okolnosti měly za následek změny ve schváleném rozpočtu a na kolik procent město daný rozpočet plnilo. Stručně také nastíníme výsledky města Havířov o přezkoumání hospodaření za dané roky. Na konci kapitoly je popsán návrh rozpočtu pro rok 2012, dluhová služba za roky 2006 - 2010 a návrhy možných doporučení pro město Havířov.

Závěr práce je věnován celkovému shrnutí zjištěných poznatků o hospodaření města Havířov, a zda byl naplněn stanovený cíl práce.

K vypracování bakalářské práce jsou použity citace z odborné knižní literatury a základních legislativních předpisů. V praktické části jsou využívány údaje z internetových serverů Ministerstva financí ČR ARISweb a ÚFIS, a dále interní dokumenty města Havířov zveřejňované na jeho oficiálních internetových stránkách.

2 Charakteristika územních samosprávných celků

Základní legislativní vymezení územní samosprávy je zakotveno v Ústavě České republiky, hlavě VII., o územně samosprávných celcích. Dle této právní úpravy se Česká republika člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky a na kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky. Společně tvoří systém územní samosprávy. Z Ústavy ČR dále vyplývá, že obce i kraje jsou územním společenstvím občanů, která mají právo na samosprávu a obec je vždy součástí vyššího územního samosprávného celku.

Tato bakalářská práce se bude nadále zabývat pouze problematikou týkající se obcí. Hlavní právní úpravou je zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 250/2001 Sb., o rozpočtových pravidlech územních samospráv. V následující kapitole si stručně popíšeme historický vývoj územní samosprávy v České republice. Objasníme si základní atributy obce, ke kterým náleží její legislativní vymezení, její činnosti, dále jaké typy obcí se v České republice nacházejí a také se budeme zabývat jejími orgány. Poté bude práce směřovat k popisu hospodaření obce, tedy k základním informacím o rozpočtu a jeho struktuře, a k popisu rozpočtového procesu.

2.1 Historický vývoj územní samosprávy

Územní samospráva byla v minulosti formována dvěma způsoby - přirozeně a uměle. Přirozený vznik byl výsledkem, který vyplýval z přirozeného osídlování. Tímto způsobem vznikaly obce a města s různým počtem obyvatel, kteří sídlí na stejném místě. Umělý vznik byl důsledkem rozhodnutí státu. Takto vznikal vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni.

Na území České republiky se územní samospráva datuje zhruba k roku 1848. Její rozvoj probíhal spíše na úrovni obcí. Po vzniku Československa, v říjnu 1918, byla územní samospráva programově omezována, aby nemohlo dojít k jejímu zneužívání nestátotvorně orientovanou německou menšinou. Budovala se tedy na principu nezávislosti na orgánech státní správy. Za pomoci zákonných úprav došlo ke splnutí typů územní samosprávy do tří úrovní:

- obec nebo město,
- okres,

- země jako vyšší stupeň územní samosprávy.

Tradice územní samosprávy byly narušovány již okolo roku 1938 a dále po roce 1948 velmi silnou centralizací v řízení státu. V roce 1945 vznikly místní, okresní a národní výbory, které substituovaly obce a okresy. V roce 1949 bylo zrušeno zemské zřízení a poté samosprávné postavení národních výborů znárodněním jejich majetku. V roce 1990 došlo ke zrušení národních výborů a obce se staly základem územní samosprávy. Dále byly vytvořeny okresní úřady, které byly ovšem v roce 2003 zrušeny a správní činnost začala být vykonávána institucemi územní samosprávy. Roku 1997 bylo vytvořeno 14 krajů jako vyšší územní samosprávné celky.

2.2 Obec

Obec je základním článkem územní samosprávy. Její důležité postavení ve veřejné správě neustále narůstá. Tento jev je zapříčiněn dlouhodobě trvající decentralizací pravomocí a odpovědnosti za zabezpečování veřejných statků ze státu na územní samosprávu. Obec je veřejnoprávní korporací. Hospodaří se svým vlastním majetkem a v právních vztazích jedná svým jménem a na svou odpovědnost. Legislativa vymezuje základní funkce obce, která je spojena s péčí dané obce o všestranný rozvoj svého území a také o své občany, vše v souladu a s ochranou veřejného zájmu. Obec má svůj název, pokud jej chce změnit, musí požádat o souhlas Ministerstvo vnitra ČR. Obec dále zabezpečuje veřejné statky. Koná takto prostřednictvím neziskových organizací. Jde například o příspěvkové organizace, obecně prospěšné společnosti a organizační složky obce.

„V právních předpisech je obec vymezena třemi základními znaky:

- územím,
- občany České Republiky s trvalým pobytem a občany s čestným občanstvím obce. Ovšem v katastrálním území obce vstupují do různých vztahů k obci i právnické osoby a podnikatelé se sídlem na území obce,
- samosprávou veřejných záležitostí na území obce, tzn. působností.“¹

---

¹ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. 79 s. ISBN 80-7261-086-4.

Občané dané obce se mohou podílet na jejím řízení přímo, což může probíhat ve formě dobrovolné práce v komisích či výborech, nebo ve formě aktivní účasti na veřejných schůzích zastupitelstva obce. Dále se občané obce mohou zapojit do místního referenda, ve kterém se řeší důležité záležitosti spojené s rozvojem obce. Druhou variantou je nepřímé podílení se občanů na řízení obce, které je realizováno prostřednictvím volených zástupců obce.

2.2.1 Typy obcí v České Republice dle počtu obyvatel

Aktuální počet obcí v České republice je 6 249. Existují různé typy obcí, které jsou rozlišeny v zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se o tyto druhy:

- *Obce* - které nejsou městy,
- *Města* - u tohoto případu označení záleží na počtu obyvatel, v současné době je tento požadavek stanoven od 3000 obyvatel, a pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády,
- *Městys* - obec se stává městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády,
- *Statutární města* - mohou svá území rozčlenit na městské obvody či městské části, a to obecně závaznou vyhláškou. Zákon přesně vyjmenovává 23 statutárních měst, kterými jsou např.: Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Kladno, Havířov a další,
- *Hlavní město Praha* - členěné na městské části (obvody).²

2.2.2 Typy obcí v ČR dle činnosti úřadů

Působnost obcí v České Republice vymezuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Obce plní především vlastní samosprávnou funkci, tedy samostatnou působnost. Tuto funkci plní v záležitostech, ve kterých může samostatně rozhodovat prostřednictvím svých zvolených orgánů. Druhou funkcí je funkce přenesená, nazývaná přenesená působnost, která je vykonávána výkonnými orgány obce a v této činnosti jsou podřízeny a kontrolovány orgány státní správy. Tento typ působnosti se nachází v obcích s pověřeným obecním úřadem a v obcích s rozšířenou působností.

---

² Postavení hlavního města upravuje v současné době zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Základním cílem patřící do samostatné působnosti jsou záležitosti v zájmu obce a občanů obce, pokud není zákonem vymezeno jinak. Dále se jedná o péči v územním obvodu obce, celkový rozvoj obce, především rozvoj v sociální oblasti, v oblasti životního prostředí, v dopravě apod.

„Do samostatné působnosti patří např.:

- hospodaření obce, nabývání, zcizení a zatěžování majetku obce, poskytování a přijímání půjček,
- rozpočet obce,
- program rozvoje územního obvodu obce,
- trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
- vydávání obecně závazných vyhlášek.“³

Přenesená působnost označuje výkon státní správy. Obce s rozšířenou působností a obce s pověřeným obecním úřadem ji vykonávají na základě legislativního vymezení a v určeném správním obvodu. Mezi činnosti v rámci přenesené působnosti patří vydávání nařízení obce, projednávání přestupků a rozhodování o místních a účelových komunikacích.

V rámci přenesené působnosti se obce dělí na:

- obce,
- obce s matričním úřadem,
- obce se stavebním úřadem,
- obce s pověřeným obecním úřadem.

2.3 Orgány obce

Veškerá činnost, která je obcí vykonávána, je realizována prostřednictvím orgánů obce. Tuto činnost může obec vykonávat v samostatné i přenesené působnosti na základě zákona o obcích. Mezi nejdůležitější orgány obce patří zastupitelstvo obce, rada obce, starosta a jeho

---

³ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vyd. Praha: LINDE, 2007. 169 s. ISBN 978-80-7201-665-5.

zástupci - tedy místostarostové, obecní úřad spolu se jmenovaným tajemníkem a výbory a komise.

„U obcí lze orgány dělit dle různých hledisek:

1. podle jejich složení:

- a) kolegiální, složené z více osob - zastupitelstvo, rada, výbory a komise,
- b) individuální, tvořené jedincem - starosta.

2. podle demokratické legitimacy:

- a) přímo volené občany - zastupitelstvo,
- b) volené zastupitelstvem - rada, starosta, výbory,
- c) ustanovované jinak - komise, zvláštní orgány obce.

3. podle právního základu:

- a) prvotně ústavně zakotvené - zastupitelstvo obce,
- b) prvotně zákonně ukotvené - ostatní orgány v obci, včetně zastupitelstva městské části.“⁴

2.3.1 Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je samosprávný orgán, ovšem výjimku tvoří jeho působnost ve schvalování územního plánu obce, což se podle zákona řadí k výkonu státní správy. Zastupitelstvo obce má rozhodující rozhodovací pravomoci. Je voleno občany obce tajným hlasováním na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva. Funkční období členů zastupitelstva trvá 4 roky. Zastupitelstvo se schází minimálně 4x ročně a ke schválení usnesení je potřeba nadpoloviční většiny všech členů. Jednání zastupitelstva jsou ze zákona veřejná. Jako své iniciativní a kontrolní orgány zřizuje výbory. Zastupitelstvo je při rozhodování o počtu svých členů závislé na počtu obyvatel dané obce a velikosti územního obvodu obce. Zvolení členové zastupitelstva volí ze svých řad členy rady obce. V tab. 2.1 je znázorněn počet členů zastupitelstva v závislosti na počtu obyvatel obce.

---

⁴ KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vyd. Praha: LINDE, 2007. 169 s. ISBN 978-80-7201-665-5.

Tab. 2.1 Počet členů zastupitelstva v obcích

Počet obyvatel	Počet členů
Do 500	5 - 15 členů
501 - 3 000	7 - 15 členů
3 001 - 10 000	11 - 25 členů
10 001 - 50 000	15 - 35 členů
50 001 - 150 000	25 - 45 členů
Nad 150 000	35 - 55 členů

Zdroj: Vlastní zpracování na základě zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů

Zastupitelstvo obce v rámci své působnosti vykonává tyto činnosti:⁵

- schvaluje program rozvoje obce,
- schvaluje rozpočet obce a závěrečný účet,
- zřizuje trvalé a dočasné peněžní fondy obce,
- vydává obecně závazné vyhlášky,
- poskytuje dotace,
- zřizuje a zrušuje obecní policii.

2.3.2 Rada obce

Rada obce je výkonný orgán v rámci samostatné působnosti. Ze své činnosti je odpovědná zastupitelstvu obce. V oblasti přenesené působnosti rozhoduje na základě zákona. Její jednání nejsou veřejná a členové se scházejí podle potřeby. K usnesení je zapotřebí nadpoloviční většina hlasů všech členů rady obce. Rada obce se nevolí v případě, je-li v zastupitelstvu obce méně než 15 členů. V čele rady stojí starosta a jeho zástupci. Počet členů je lichý, nejméně je povoleno 5 a nejvýše 11 členů. Rada zřizuje komise jako své iniciativní a poradní orgány.

K hlavním předmětům činnosti rady obce patří příprava návrhů pro jednání zastupitelstva a zabezpečování plnění jeho usnesení, zabezpečování hospodaření obce podle schváleného rozpočtu, vydávání nařízení obce, stanovování rozdělení pravomocí v obecním úřadu, kontrola plnění úkolů obecním úřadem a komisemi v oblasti samostatné působnosti obce.⁶

⁵ Dále např. stanovuje počet členů rady obce, volí ze svých členů starostu, místostarosty a další členy rady, schvaluje dohody o změně hranic obce a o slučování obcí apod. (podrobněji viz zákon o obcích).

⁶ Podrobněji zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních), ve znění pozdějších předpisů.

2.3.3 Starosta a jeho zástupci

Starosta stojí v čele obecního úřadu a zastupuje obec navenek. Ze své činnosti je odpovědný zastupitelstvu obce. Starosta, popř. místostarosta, jsou voleni zastupitelstvem. Pokud v obci není zřízena funkce tajemníka, řídí a kontroluje všechny pracovníky obecního úřadu a plní funkci statutárního orgánu zaměstnavatele. Dokud není zvolen starosta nový, setrvává ve své funkci až do jeho zvolení. V případě nepřítomnosti starosty, jej zastupuje místostarosta.

Ve své funkci starosta vykonává tyto činnosti:

- svolává zastupitelstvo obce,
- připravuje, svolává a řídí schůze rady obce,
- odpovídá za audit hospodaření obce,
- jmenuje a odvolává tajemníka.

2.3.4 Obecní úřad

Obecní úřad tvoří starosta, který je v jeho čele, dále pak místostarostové, kteří jsou zástupci starosty, tajemník, pokud je tato funkce zřízena a zaměstnanci, kteří vykonávají samosprávu a v přenesené působnosti i státní správu. Funkce tajemníka je zřízena v případě obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností. Tajemník je pracovníkem v zaměstnaneckém poměru a je odpovědný starostovi za plnění úkolů obecního úřadu.

Obecní úřad se může členit na jednotlivé úseky, tedy odbory a oddělení. Čím větší obec je, tím se struktura obecního úřadu stává složitější a rozvětvenější.

Obecní úřad vykonává tyto činnosti:

- úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce a rada obce,
- pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti v oblasti samostatné působnosti,
- vykonává přenesenou působnost v mezích zákona o obcích.

2.3.5 Výbory a komise

Výbory jsou iniciativními a kontrolními orgány zastupitelstva obce. Zastupitelstvo svým rozhodnutím určí, kolik výborů bude v obci zřízeno. V každém případě musí být zřízen výbor finanční a kontrolní. Mezi kompetence finančního výboru patří jak kontrola hospodaření s majetkem obce, tak i se samotnými finančními prostředky v rámci hospodaření dané obce. Činností kontrolního výboru je kontrola plnění usnesení zastupitelstva obce a rady obce a dodržování legislativních předpisů. Pokud se na území obce hlásí 10% občanů k jiné národnosti, než je národnost česká, zřizuje zastupitelstvo obce výbor pro národnostní menšiny.

Komise jsou iniciativními a poradními orgány rady obce. Mohou být i výkonným orgánem a to v případě, pokud jí byl svěřen výkon přenesené působnosti.⁷

2.4 Rozpočet obce

Rozpočty obcí patří do soustavy veřejných rozpočtů, přičemž tvoří nejdůležitější nástroj k zajištění činností dané obce. Všechny obce v České Republice musí každý rok sestavovat svůj rozpočet, podle kterého hospodáří. Rozpočet představuje decentralizovaný peněžní fond, který se tvoří, rozděluje a používá na základě tří principů - nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence. Z hlediska účetního je rozpočet chápán jako bilance příjmů a výdajů obce v příslušném roce, na základě faktu, že rozpočtový rok je rokem kalendářním. Veškeré územní rozpočty vykonávají tři velmi důležité funkce - alokační, redistribuční a stabilizační. Alokační funkce, která patří k nejdůležitějším funkcím územní samosprávy, je spojena s financováním a zabezpečováním veřejných statků na území dané obce. Redistribuční funkce, která se snaží zmírňovat sociální nerovnosti, je ve větší míře využívána na vyšších stupních územní samosprávy, a také stabilizační funkce, jejímž úkolem je práce s vývojem ekonomiky, má v územní samosprávě omezené využití.

Při zpracovávání rozpočtu se vychází z rozpočtového výhledu obce. Rozpočtový výhled se sestavuje na dobu 2 až 5 let následujících po roce, na který se rozpočet sestavuje. Slouží jako pomocný prostředek pro střednědobé plánování. Je konstruován na základě uzavřených smluvních vztahů a přijatých závazků. Jeho zpracování vyplývá ze zákona č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Tento výhled ovšem nemá závaznou podobu a strukturu po celou dobu, na kterou je sestaven. Stejně tak, jako se provádí změny v rozpočtu

---

⁷ Viz. Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů.

v průběhu roku, měl by být i rozpočtový výhled aktualizován z důvodu připravenosti na stále se měnící podmínky v oblasti ekonomiky a hospodaření.

Rozpočet by se měl schvalovat jako vyrovnaný. Lze ovšem schválit rozpočet i jako přebytkový a to v případě, když některé příjmy příslušného roku budou vynaloženy v letech následujících. Další možností je schválení rozpočtu, který bude schodkový. Takto lze učinit v případech, pokud je možno daný deficit uhradit peněžními prostředky z minulých let či smluvně zabezpečenou půjčkou, úvěrem, návratnou finanční výpomocí nebo výnosem z prodeje vlastních dluhopisů.

2.4.1 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces popisuje postup, který probíhá ve čtyřech fázích. K jednotlivým fázím procesu patří návrh rozpočtu, jeho schválení, plnění rozpočtu během příslušného roku a následně kontrolu hospodaření. Tento proces navazuje na volební programy, strategie a programy rozvoje obce a trvá obvykle déle než jeden rok, většinou se jedná o rok a půl.

Existují obecné zásady pro sestavování rozpočtu, které jsou platné v celé rozpočtové soustavě a obce, nevyjímaje, by se je měly snažit dodržovat. Do těchto zásad spadá:

- každoroční sestavování,
- reálnost a pravdivost,
- úplnost a jednotnost,
- dlouhodobá vyrovnanost,
- publicita rozpočtu.

2.4.2 Návrh rozpočtu

Návrh rozpočtu probíhá obvykle v září či říjnu. Příprava a návrh rozpočtu nejsou upraveny zákony. Obvykle se vychází z místních zvyklostí, tradic a také záleží na velikosti obce. Návrh rozpočtu je většinou sestavován ekonomickým odborem obce ve spolupráci s ostatními odbory. V této fázi se ve většině případů vychází z rozpočtu předcházejícího roku s tím, že je potřeba zohlednit nové skutečnosti, změny, nové potřeby a v neposlední řadě také inflaci. Po sestavení je obec povinná návrh rozpočtu zveřejnit minimálně po dobu 15 dní na úřední desce

či jiným místně obvyklým způsobem. Občané obce mají samozřejmě právo k návrhu rozpočtu vyjádřit svůj názor. Mohou tak učinit písemně, před jednáním zastupitelstva nebo přímo na jeho jednání.

2.4.3 Schválení rozpočtu

Návrh rozpočtu se předkládá ke schválení zastupitelstvu. Aby mohl být rozpočet schválen, musí být odsouhlasen nadpoloviční většinou všech zastupitelů. Po schválení představuje rozpočet zákon pro hospodaření obce v příslušném roce. Fáze schvalování musí proběhnout do konce roku. Pokud obec, potažmo zastupitelstvo obce, neschválí rozpočet pro následující rok do konce roku, musí hospodařit podle pravidel rozpočtového provizoria. Rozpočtové provizorium je také schvalováno zastupitelstvem obce. Pokud zastupitelstvo neschválí ani rozpočtové provizorium jedná se o porušení rozpočtové kázně a hrozí dané obci sankce.

2.4.4 Plnění rozpočtu

V průběhu příslušného roku obec hospodář podle schváleného rozpočtu a kontroluje jeho plnění. Obec má povinnost pravidelně měsíčně předkládat zprávy o svém hospodaření Ministerstvu financí a to prostřednictvím výkazu Fin 2 - 12M.

Po schválení rozpočtu se také provádí rozpis rozpočtu. Tento rozpis provádí úřady územních samosprávných celků a jedná se o rozvedení rozpočtu dle podrobné rozpočtové skladby na paragrafy a položky. Dále se v rozpisu stanovují ukazatele dotací a prostředků pro organizace zřizované obcí či jiné organizace, které budou používat prostředky z rozpočtu obce.

Během příslušného rozpočtového roku mohou v hospodaření obce nastat změny v rozpočtu a to z mnoha důvodů. Tyto změny se nazývají rozpočtová opatření. Rozpočtová opatření schvaluje zastupitelstvo obce, ale může tuto pravomoc delegovat na radu obce. Rozpočtová opatření vznikají z důvodu organizačních změn, změn v právních předpisech či změn objektivně působících skutečností, které ovlivňují plnění rozpočtu. Dále je vždy nezbytné provést rozpočtová opatření při změně finančních vztahů k jinému rozpočtu.

2.4.5 Kontrola rozpočtu

Fáze kontroly rozpočtu lze rozdělit na dva typy, na kontrolu průběžnou, která je prováděna v průběhu roku finančním výborem a kontrolu závěrečnou, která je realizována prostřednictvím závěrečného účtu.

Průběžná kontrola nemá žádné závazné upravení. Vykonávají ji finanční a kontrolní výbory, které se scházejí každý měsíc. Finanční výbor je kontrolní a iniciativní orgán zastupitelstva. Počet jeho členů je lichý, ale je zde stanoveno minimum tří členů. Má významnou roli při kontrole hospodaření s majetkem a financemi obce, nicméně může plnit i další úkoly, jež mu může uložit zastupitelstvo. Usnesení finančního výboru nemá závazný charakter, ale pouze doporučující.

Po skončení daného roku, a tedy i rozpočtového roku, se zpětně kontroluje jeho plnění. Takto je prováděno pomocí závěrečného účtu. Závěrečný účet je vypracován na základě podrobné rozpočtové skladby. Po zpracování se předkládá ke schválení zastupitelstvu, které ho musí schválit buď s výhradou, pokud byly objeveny chyby a nedostatky, nebo bez výhrad. Součástí projednávání je povinnost nechat si závěrečný účet ověřit. U obcí a dobrovolných svazků obcí tuto činnost provádí krajský úřad či auditor. U krajů a RRRS tak koná Ministerstvo financí. Schválení musí být učiněno do poloviny následujícího roku. Před projednáním v zastupitelstvu ovšem musí být závěrečný účet zveřejněn minimálně na 15 dní na úřední desce.

2.5 Struktura rozpočtu dle rozpočtové skladby

Pro finanční operace a jejich členění je používána rozpočtová skladba. Její podoba je striktně upravena vyhláškou. Peněžní operace se mohou třídit podle 4 základních hledisek, kterými jsou: odpovědnostní hledisko, druhové hledisko, odvětvové hledisko a konsolidační hledisko.

Odpovědnostní hledisko - je založeno na principu rozčlenění rozpočtu na části, za které odpovídá určitý odbor. Tento typ se v praxi u obcí ve větší míře neuplatňuje. S odpovědnostním hlediskem se můžeme setkat u státního rozpočtu, kde vyjadřuje odpovědnost správců kapitol za hospodaření s finančními prostředky, které jim byly přiděleny.

Druhové hledisko - rozděluje finanční operace na 3 typy - příjmy, výdaje a financování. Pro třídění používá třídy. Další úrovně druhového hlediska jsou seskupení položek, podseskupení položek a položka.

- 1. třída: daňové příjmy (z daní, z poplatků)
- 2. třída: nedaňové příjmy (dary, pokuty, pronájem)

- 3. třída: kapitálové příjmy (prodej dlouhodobého majetku)
- 4. třída: dotace = přijaté transfery
- 5. třída: běžné výdaje (nákup energie, mzdy)
- 6. třída: kapitálové výdaje (nákup investic)
- 8. třída: financování (půjčky, zůstatek z minulého roku)

V případě odečtení celkových výdajů, tvořených 5. a 6. skupinou od celkových příjmů, tedy skupinou 1. až 3., zjistíme stav rozpočtu, který může být vyrovnaný, deficitní i přebytkový.

Odvětvové hledisko - je rozděleno do šesti skupin. Každá skupina je zastoupena určitým typem odvětví a na úrovni obcí je v těchto skupinách předmětem financování.

- Skupina 1: zemědělství, lesní hospodářství a rybářství
  - lesy, půdy a rybníky v soukromém vlastnictví obce
- Skupina 2: průmyslové a ostatní odvětvové hospodářství
  - vodovody, kanalizace, údržba místních komunikací
- Skupina 3: služby pro obyvatelstvo
  - financování školství, kultury v obci, komunálních služeb
- Skupina 4: sociální věci a politika zaměstnanosti
  - domy s pečovatelskou službou, domovy pro seniory
- Skupina 5: bezpečnost státu a právní ochrana
  - obecní policie, hasiči
- Skupina 6: všeobecná veřejná správa
  - obecní úřad

K dalším úrovním odvětvového hlediska patří: skupina, oddíl, pododdíl a paragraf. V současné době je nejméně zastoupena 1. skupina. Daňové příjmy nelze v tomto hledisku zařadit.

Konsolidační hledisko - prvkem rozpočtové skladby jsou tzv. záznamové jednotky. Konsolidace vzniká v důsledku hospodaření obcí s fondy. „Konsolidace umožňuje vyloučit duplicity na základě interních transferů mezi fondy a korekci příjmů na straně jedné a korekci výdajů na straně druhé.“⁸

---

⁸ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. s 233. ISBN 80-7261-086-4.

3 Analýza hospodaření města v letech 2006 - 2010

První polovina této kapitoly je věnována historii a také současnosti města Havířov. Budeme seznámeni s řadou pamětihodností nacházejících se na jeho území a dozvíme se nejen obecné informace o příspěvkových organizacích, ale i jakými organizacemi jsou reálně na území statutárního města Havířov zajišťovány služby založené na neziskovém principu.

Druhá polovina práce je zaměřena na analýzu skutečných příjmů a výdajů města Havířov v letech 2006 - 2010 (dále jen „sledované období“). Pomocí tabulek jsou znázorněny vývoje jednotlivých příjmů a výdajů rozdělených dle druhového hlediska třídění, a také jsou do tabulek zahrnuty výhledy příjmů a výdajů na rok 2012. Veškeré číselné údaje, které jsou v analýze prezentovány, pocházejí z internetového serveru ARISweb, který poskytuje informace o hospodaření obcí a krajů, ovšem jen do roku 2009. Pro rok 2010 a dál je v provozu internetová aplikace ÚFIS, jenž funguje na stejném principu jako ARISweb. Doplnující údaje o výhledech pro rok 2012 byly získány z oficiálních webových stránek města Havířov.

3.1 Historie města Havířov

Nejstarší dochované zprávy o vzniku Havířova pocházejí ze 13. století. První spolehlivý dokument, který dokládá existenci částí Bludovice a Horní a Dolní Suchá, se datuje k roku 1335. Poté dále ze 14. století pochází písemné zmínky o vzniku části Šumbark. Hlavním důvodem vzniku města Havířov byla snaha zajistit byty pro zaměstnance místních důlních společností a hutí v období průmyslového rozvoje na Ostravsku po 2. sv. válce. Název města ovšem nebyl z počátku jasný. Jméno Havířov bylo vybráno ve veřejné soutěži z nepřeberného množství různých názvů, jakými byli např. Bezručov, Čurdov, Lidobudovatelov, Gottwaldův Horníkov a další.

Po druhé světové válce žádné skutečnosti nenasvědčovaly tomu, že by na území nynějšího Havířova mělo vzniknout město. Na území, které leželo na okraji tří okresů. Obce Šenov, Dolní Datyně a Šumbark do roku 1949 patřily k okresu ostravskému. Horní a Dolní Suchá náležely k okresu Karviná a Dolní Bludovice a Životice okresu Český Těšín. Oficiálně se stal Havířov městem 4. 12. 1955 po usnesení vlády ČSR. V 50. letech 20. století bylo vybudováno jádro města ve stylu socialistického realismu, které patří k nejstarší a nejvýznamnější zástavbě. Roku 1992 bylo vyhlášeno ochranným pásmem a nazváno Sorela.

3.1.1 Pamětihodnosti

Na území Havířova se nachází značné množství hodnotných památek. Mezi pamětihodnosti města řadíme objekty ochranné zóny Sorela, ke kterým patří ochranné pásmo obytného souboru z 50. let Sorela, kino Radost a kulturní dům Petra Bezruče. Kino Radost je významné zejména skutečností, že právě zde roku 1955 obdrželo město Havířov svou zakládací listinu a městské insignie. Kulturní dům Petra Bezruče byl otevřen roku 1961 a v roce 2001 byl celkově zrekonstruován. Jeho součástí je minigalerie, restaurace a má tu své sídlo Městské kulturní středisko. K dalším historickým objektům města patří Kostel sv. Anny z let 1841 - 1845, Kostel sv. Markéty, který byl vystavěn okolo roku 1305 - 1335, a také Evangelický kostel. Za zmínku stojí také Kotulova dřevěnka z roku 1781, která patří k nejstarším roubeným lidovým stavbám na Těšínsku, dále pak Empírový zámek s parkem či Památník životické tragédie, která vykresluje neblahé události ze srpna 1944, kdy bylo gestapem zavražděno 36 obyvatel.

3.2 Současnost města Havířov

Město se rozkládá na jižním okraji ostravsko - karvinské průmyslové oblasti a leží mezi městem Ostrava, která je od Havířova vzdálená zhruba 11 km, a pohraničním městem Český Těšín. Na severním okraji sousedí s hornickými městy Petřvald, Karviná a Orlová a na západě s obcemi Šenov a Václavovice. Jižní části města protéká řeka Lučina a celková katastrální výměra území Havířova činí 3 207 ha.

Od roku 1990 se Havířov řadí mezi statutární města, zároveň je i obcí s rozšířenou působností a patří mu titul nejmladšího města v České republice. K poslednímu dni roku 2011 bylo ve městě evidováno 79 898 obyvatel. V následující tab. 3.1 je znázorněn počet obyvatel rozdělených do tří věkových skupin, které byly evidovány Českým statistickým úřadem k 31. 12. 2010. Prezentované údaje jsou vyjádřeny v %.

Tab. 3.1 Počet obyvatel k 31. 12. 2010 dle věkových skupin v %

Věková skupina	Počet obyvatel v %
0 - 14 let	13, 4
15 - 64 let	70
65 let a více	16, 6

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů z ČSÚ

Město Havířov je rozděleno na 8 správních částí, kterými jsou: Havířov - Město, Šumbark, Podlesí, Životice, Bludovice, Prostřední Suchá, Dolní Suchá a Dolní Datyně. Největší částí z hlediska rozlohy jsou Bludovice, které zaujímají plochu 935,3 ha. Z hlediska počtu obyvatel je největší částí Havířov - Město. Míra nezaměstnanosti v Havířově za rok 2010 činila 15,50 %. Zastupitelstvo města je složeno ze 43 členů (viz příloha č. 1). Radu tvoří 11 členů, kteří jsou odpovědní ze své činnosti zastupitelstvu. Primátorem města Havířov je Ing. Zdeněk Osmanczyk.

V Havířově a jeho částech se nachází 29 mateřských škol, 17 základních škol, 9 středních škol, které byly zřízeny Moravskoslezským krajem. Tři střední školy zřízeny soukromou osobou, a také vysoká škola sociálně správní. Dále se zde ve sféře vzdělávání nacházejí dvě obecně prospěšné společnosti, kterými jsou institut celoživotního vzdělávání a institut pro vzdělávání a rekvalifikace.

3.3 Příspěvkové organizace města

Zřizovateli příspěvkových organizací jsou ÚSC. Hlavním důvodem jejich vzniku je výkon neziskových aktivit či zabezpečování smíšených veřejných statků, za které jsou vybírány poplatky od uživatelů těchto statků. Příspěvkové organizace mají právní subjektivitu, a proto jsou zapsány v obchodním rejstříku.

Tyto organizace hospodaří podle svého rozpočtu. Jelikož zajišťují statky v neziskovém sektoru, jejich získané příjmy např. z uživatelských poplatků jsou nedostačující. Z tohoto důvodu získávají od svého zřizovatele peněžní prostředky na fungování organizace. Případně mohou získávat finanční prostředky z peněžních fondů nebo z darů od jiných subjektů.

Ve městě Havířov se nachází řada příspěvkových organizací. Mezi ně mimo jiné patří:

- *Městské kulturní středisko Havířov* - je provozovatelem kulturních domů ve městě. Jeho hlavní činností jsou krátkodobé pronájmy sálů, poskytování a zprostředkování kulturních, společenských a jiných služeb a dále pořádání divadelních a hudebních představení, výstav či kulturních akcí.
- *Asterix, středisko volného času Havířov* - je zařazeno do sítě škol a platí pro něj stejná pravidla jako pro všechny jiné školy. Děti i mládež si mohou vybrat

z široké nabídky kroužků a kurzů. Ve večerních hodinách jsou nabízeny kurzy pro dospělé.

- *Městská knihovna Havířov* - zahrnuje dětské oddělení, oddělení literatury pro dospělé čtenáře, hudební oddělení, studovnu, čítárnu a přednáškový sál. V knihovním fondu se nachází přes 200 tisíc knihovních jednotek (knihy, časopisy, hudební nosiče).
- *Sociální služby města Havířov* - tato příspěvková organizace vznikla 1. 1. 1994. Její činností je poskytování sociální a zdravotní péče. V březnu tohoto roku bylo otevřeno nové poradenské centrum KHAMORO, které má sloužit osobám ze sociálně vyloučených romských lokalit.
- *Domov seniorů Havířov* - je složen ze dvou středisek. Hlavní náplní je podpora a poskytnutí pomoci seniorům, kteří se ocitli v situaci, kdy už se z různých důvodů nemohou postarat sami o sebe.
- *SANTÉ, centrum ambulantních a pobytových sociálních služeb* - je poskytovatelem kvalitních sociálních služeb lidem s mentálním postižením tak, aby mohli i při jejich užívání vést co nejsamostatnější život.
- *Správa sportovních a rekreačních zařízení Havířov* - vznikla v březnu roku 1995. Posláním organizace je zabezpečení potřeb obyvatel města v oblasti rekreačního i závodního sportování.

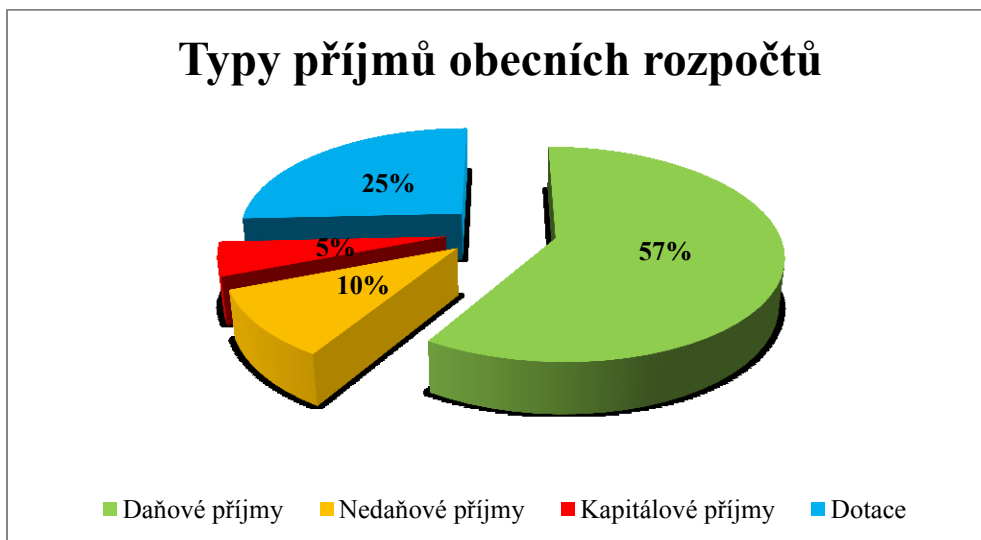
3.4 Příjmy rozpočtů obcí

K základním pravidlům, kterými by se měla dobře hospodařící obec řídit, patří finanční nezávislost na jiných člancích a soběstačnost, která klade na celkové příjmy nároky, aby byly dostatečně vysoké. Dalším základním pravidlem by mělo být rovnoměrné časové, ale i prostorové, rozložení financí pro dosažení kvalitního a vyváženého zabezpečování veřejných statků. Pro obce je také přínosné si rozdělení svých příjmů plánovat, nejen v krátkém časovém horizontu, ale i dlouhodobě např. pro investiční potřeby.

Příjmy rozpočtů obcí lze členit různými způsoby. Druhové hledisko třídění příjmů obecních rozpočtů poskytuje jejich přehlednější rozdělení, jež je řadí do čtyř tříd. Jak je znázorněno v grafu 3.1, hledisko používá příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a přijaté transfery.

V dalších podkapitolách se jimi budeme detailně zabývat a prakticky si je ukážeme na příjmech města Havířov.

Graf 3.1 Typy příjmů obecních rozpočtů

Zdroj: TOMÁNEK, Petr a spol. Financování územních samosprávných celků v ČR, vlastní zpracování.

3.4.1 Daňové příjmy

Daňové příjmy se dělí na příjmy z daní a příjmy z poplatků. Tato skupina tvoří největší, a dá se říci i pro některé obce existenční, přínos finančních prostředků do rozpočtu. Tvoří 55% celkových příjmů obcí.

Tab. 3.2 Celkové daňové příjmy města Havířov v letech 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Návrh pro rok 2012
Daňové příjmy	834 633,54	901 652,50	974 673,49	881 830,05	902 627,77	865 400,00

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

V tab. 3.2 je znázorněn vývoj celkových daňových příjmů ve městě Havířov v období 2006 - 2010. V posledním sloupci je uveden návrh daňových příjmů pro rok 2012. Do roku 2008 vykazují příjmy rostoucí charakter a to z 834 633,54 tis. Kč na 974 673,49 tis. Kč, ovšem v roce 2009 nastal v příjmech zlom, když došlo k plnému projevu hospodářské krize, a daňové příjmy klesly na 881 830,49 tis. Kč. Návrh pro rok 2012, konkrétně 865 400 tis. Kč, je daleko za skutečným příjmem roku 2007. Jedním z důvodů proč byl takto stanoven, jsou

sdílené daně, zejména nárůst snížené sazby DPH sebou přinese zvýšení výdajů u cen energií a služeb a navíc dojde ke změně podílu obcí na celostátním výnosu z této daně.

Příjmy z daní

Příjmy z daní prošly během posledních let mnoha změnami a úpravami. V roce 2001 se výnosy z daňových příjmů obcím nerozdělovaly na základě vazby na území dané obce, ale hlediskem pro tyto výnosy byl počet obyvatel obce a velikost obce. Důsledkem toho bylo odstranění propastných rozdílů mezi obdobně velkými obcemi. V roce 2008 bylo zavedeno kritérium prostého počtu obyvatel, a také došlo ke snížení množství velikostních kategorií. Od této doby se výnosy přerozdělují pomocí 9 složek. Z hlediska daňového určení se jedná o daně svěřené a daně sdílené. Mezi daně svěřené se řadí např. daň z nemovitostí. Princip svěřených daní je založen na faktu, že veškerý výnos plyne do rozpočtu dané obce. K daním sdíleným patří např. daň z přidané hodnoty. Jedná se o stav, kdy se dle stanoveného podílu výnosy z těchto daní přerozdělují mezi rozpočty obcí, rozpočty krajů a státní rozpočet.

- *Daň z nemovitostí* se skládá z daně z pozemků a daně ze staveb. Obce mají právo zasahovat do pravidel týkající se této daně, např. úpravou koeficientů. Obcím plyne do rozpočtu 100% výnos.
- *Daň z příjmů PO, kdy PO je obec* je platba, kterou daná obec odvádí z činností, které podléhají zdanění. Do rozpočtu té obce, která daň platí, jde 100% výnos.
- *Daň z příjmů FO z podnikání* (s vazbou na území obce) - obci náleží 30% z celostátního výnosu této daně od podnikatelů, kteří mají trvalé bydliště na území obce.
- *Daň z příjmů FO ze závislé činnosti* (podle zaměstnanců) - přerozdělování 1,5% celostátního výnosu je určeno dle počtu pracovních míst na území obce.
- *Daň z příjmů PO* získávají obce na základě velikostní skupiny, do které náleží a dle skutečného počtu obyvatel a dle rozlohy svého území. Výnos této daně je ve výši 1,4% z celostátního výnosu.
- *Daň z přidané hodnoty* získávají obce na základě velikostní skupiny, do které náleží a dle skutečného počtu obyvatel a dle rozlohy svého území. Obcím je přerozděleno 21,4% z celostátního výnosu.

- *Daň z příjmů FO vybírané srážkou* - obcím je z celostátního výnosu přiděleno 21,4%. Princip je založen na základě velikostní skupiny, do které obec náleží a dle skutečného počtu obyvatel a rozlohy svého území.
- *Daň z příjmů FO ze závislé činnosti* - 21,4% celostátního výnosu je rozdělováno mezi obce v ČR. Získávají jej na základě velikostní skupiny, do které náleží a dle skutečného počtu obyvatel a dle rozlohy svého území.
- *Daň z příjmů FO z podnikání* obce dostanou na základě velikostní skupiny, do které náleží a dle skutečného počtu obyvatel a dle rozlohy svého území. Výnos činí 21,4% z 60% celostátního výnosu.

Tab. 3.3 Příjmy vybraných typů příjmů z daní města Havířov v letech 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Výhled na rok 2012
daň z nemovitostí	14 362,55	13 862,48	13 328,69	36 214,21	35 220,26	35 000,00
daň z příjmů PO, kdy PO je obec	5 744,02	6 605,22	7 160,64	11 129,37	20 721,70	16 077,00
daň z příjmů PO	197 727,23	221 780,71	266 929,55	185 778,30	180 863,29	168 200,00
daň z přidané hodnoty	319 187,23	335 945,31	382 017,33	372 515,25	389 904,24	398 500,00
daň z příjmů FO srážková	10 679,29	12 214,06	15 379,42	14 866,49	14 833,95	15 350,00

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

V tab. 3.3 jsou uvedeny vybrané příjmy z daní města Havířov ve sledovaném období 2006 - 2010. V posledním sloupci tabulky jsou znázorněny návrhy příjmů jednotlivých daní pro rok 2012. U daně z nemovitostí je patrná výrazná změna výše příjmů od roku 2009. Důvodem je využití změny zákona o dani z nemovitosti zastupitelstvem města. Město se rozhodlo pro stanovení místního koeficientu ve výši 3. Daň z příjmů PO, kde PO je obec, je od roku 2007 vykazována na dvou položkách a to jako daň z příjmu z hlavní činnosti a daň z příjmu z hospodářské činnosti. Daň z přidané hodnoty se v roce 2008 podílela 44,5% na celkovém příjmu ze sdílených daní. V roce 2012 by měl tento podíl dosáhnout 52%.

Příjmy z poplatků

Příjmy z poplatků jsou v rozpočtech obcí rozděleny do tří složek. Jedná se o místní poplatky, správní poplatky a poplatky spojené s životním prostředím. Největším zdrojem příjmů jsou v tomto případě rozdělení poplatky místní.

- *Místní poplatky*

Místní poplatky jsou legislativně vymezeny a to zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Zákon striktně stanovuje, jaké poplatky může obec vybírat a jaké jsou maximální hranice sazeb za tyto poplatky. Přijetím obecně závazné vyhlášky si obec vymezení druhy poplatků a sazby, které bude na svém území uplatňovat. Vše musí proběhnout v mezích zákona, což znamená, že obce např. nemohou zavádět přehnaně vysoké sazby stanovených poplatků. Celkový počet vymezených poplatků je 9 a častým důvodem zavádění jsou regulace určitých činností.

- *Poplatek ze psů* platí majitel psa. Maximální sazba stanovená zákonem na jednoho psa je 1 500 Kč na rok. Za dalšího psa může být poplatek navýšen až o 50%. Zdravotně postižení občané jsou od poplatku osvobozeni.

Ve městě Havířov činí poplatek za jednoho psa 1 100 Kč a za každého dalšího psa 1 650 Kč.

- *Poplatek za lázeňský či rekreační pobyt* platí osoby, které za úhradu využívají míst určených k rekreaci nebo míst za účelem léčebných procesů. Nejvyšší možná částka je 15 Kč za noc.
- *Poplatek z ubytovací kapacity* platí např. hotely a penziony. Maximální sazba je 4 Kč na 1 obsazené lůžko na noc.
- *Poplatek za využívání veřejného prostranství* se týká např. provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb, vyhrazení parkovacího místa, zařízení cirkusů apod. Zákonem stanovená maximální výše poplatku činí 15 Kč na m² za jeden den.

V Havířově se jedná o částku 10 Kč na m² na jeden den. Vyhrazení parkovacího místa je ohodnoceno částkou 2 000 Kč na měsíc.

- *Poplatek ze vstupného* odvádí pořadatel kulturní, sportovní nebo prodejní akce. Maximální sazba může být až 20% z ceny vstupného.

- *Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí města.* „Smysl tohoto poplatku je regulace provozu v určitých, zejména historických částech měst nebo v některých částech lázeňských měst apod., a to z důvodu zklidnění částí měst, důvody jsou však i ekologické.“⁹ Sazba poplatku je 20 Kč na den.
- *Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj* činí až 5 000 Kč na 3 měsíce. Poplatníkem je FO nebo PO, která je jeho provozovatelem.

Příjem plynoucí z tohoto poplatku ve městě Havířov je znázorněn v tab. 3.4.

- *Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů* platí osoby, které mají trvalý pobyt v dané obci nebo osoby, které vlastní stavbu pro individuální rekreaci. Sazba se skládá ze dvou složek. První částí je částka až 250 Kč na osobu za rok a druhá částka, až 250 Kč za osobu na jeden rok, je stanovena na základě skutečných nákladů obce.

Sazba poplatku v Havířově je stanovena na částku 492 Kč na osobu na jeden rok.

- *Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace* platí vlastník pozemku. „Sazba pozemku je stanovena na m² zhodnoceného pozemku, a to maximálně do rozdílu ceny stavebního pozemku s možností připojení a bez možnosti připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.“¹⁰

Tab. 3.4 Příjmy vybraných typů místních poplatků města Havířov v období 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Návrh pro rok 2012
Poplatek za komunální odpad	38 139,59	38 579,94	37 063,34	37 224,59	36 507,98	36 000,00
Poplatek za provozovaný výherní hrací přístroj	11 427,28	12 937,48	12 753,63	10 119,99	8 820,77	8 000,00
Poplatek ze psů	2 373,41	2 436,51	2 488,33	2 503,23	2 462,96	2 350,00

⁹ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. s 277. ISBN 80-7261-086-4.

¹⁰ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. s 278. ISBN 80-7261-086-4.

Poplatek za užívání veřejného prostranství	1 321,54	1 638,81	1 481,01	1 671,94	1 311,34	2 000,00
---	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

V tab. 3.4 jsou znázorněny příjmy v letech 2006 - 2010 čtyř vybraných typů místních poplatků, které jsou ve městě Havířov vybírány, a je zde zachycen také návrh pro rok 2012. Od roku 2005 činila sazba poplatku za komunální odpad 480 Kč na osobu za rok. Od roku 2009 se sazba zvýšila o 12 Kč na 492 Kč na osobu za rok, což téměř dosahuje maximální, zákonem stanovené hranice 500 Kč. V případě poplatku ze psů nebyly nalezeny výraznější příjmové odchylky.

- *Správní poplatky*

Správní poplatky upravuje zákon č.634/2004 Sb., o správních poplatcích. Tyto poplatky obce vybírají při výkonu přenesené působnosti. Patří mezi ně např. ověření podpisu či razítka, poplatek za vydání živnostenského oprávnění nebo poplatek za vydání stavebního povolení.

Tab. 3.5 Příjmy ze správních poplatků města Havířov v období 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Návrh pro rok 2012
Správní poplatky	22 087,84	28 783,94	21 305,21	17 590,03	13 709,92	11 980,00

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

V tab. 3.5 je znázorněn vývoj příjmů ze správních poplatků města Havířov ve sledovaném období a naznačuje jejich budoucí vývoj návrhem pro letošní rok 2012. Příjem ze správních poplatků je rozpočtován u více organizačních jednotek. Od roku 2008, kdy byl zaznamenán pokles těchto příjmů o 7 mil. Kč, mají příjmy klesající tendenci a to i výhledově pro letošní rok 2012.

- *Poplatky spojené s životním prostředím*

Poplatky spojené s životním prostředím jsou jistou částí příjmem do obecních rozpočtů. V podstatně větší míře jsou ovšem příjmy z vybíraných poplatků příjmem Státního fondu životního prostředí. K těmto poplatkům patří: poplatek za ukládání odpadů, poplatek za znečišťování ovzduší, poplatek za vypouštění odpadních vod do podzemních vod či odvod za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu, přičemž obec dostává do svého rozpočtu 40% z odvodu.

Tab. 3.6 Příjmy města Havířov z poplatků spojených s ŽP v letech 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Návrh pro rok 2012
Příjem z poplatků a odvodů spojené s ŽP	16,63	125,19	56,33	26,67	279,02	-

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

Příjmy z poplatků města Havířova spojené s životním prostředím v letech 2006 - 2010 znázorňuje tab. 3.6. Výrazně větší příjem v roce 2007 způsobuje položka odvody za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu. Návrh pro rok 2012 není uveden z toho důvodu, že tyto příjmy jsou rozpočtovány až na základě dosažené skutečnosti.

3.4.2 Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy vznikají z vlastní hospodářské činnosti obce. Lze je také nazývat jako uživatelské poplatky. V rámci ČR se nedaňové příjmy podílejí na celkových příjmech do rozpočtů obcí 10%. Mezi nedaňové příjmy můžeme zařadit vodné, stočné nebo nájemné z obecních bytů. Největší položku nedaňových příjmů tvoří příjmy z pronájmu majetku. Dalšími zdroji jsou příjmy od organizací, které obec založila nebo zřídila, příjmy z prodeje nekapitálového majetku, příjmy z pokut, příjmy z darů či z úroků a v neposlední řadě také výnosy z pokut.

Tab. 3.7 Celkové nedaňové příjmy města Havířov v období 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Návrh pro rok 2012
Nedaňové příjmy	44 955,10	42 255,05	49 011,21	43 641,52	54 878,37	21 748,00

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

Tab. 3.7 poskytuje přehled o nedaňových příjmech města ve sledovaném období. Mezi nedaňové příjmové položky patří příjem z poskytování služeb a výrobků, ostatní příjmy z vlastní činnosti zahrnující příjmy z věcných břemen, příjmy z pronájmu pozemku či movitých věcí a v neposlední řadě příjmy z podílu na zisku a dividend. Zvláštností u této příjmové třídy je skutečnost, že návrh příjmů je vždy podstatně menší, než jaké jsou v konečném důsledku reálné sumy. Je to způsobeno tím, že řada příjmů má nahodilý charakter. Patří zde např. příjmy z vypořádání nebo příjmy z přijatých pojistných náhrad.

Návrh pro rok 2012 je výrazně menší než výsledky z předešlých let, protože příjmy jsou ovlivněny čtyřmi položkami, které jsou rozpočtovány až na základě skutečnosti. Mezi tyto položky patří přijaté neinvestiční dary, přijaté pojistné náhrady, příjmy z podílu na zisku a dividendy a splátky půjčených prostředků od příspěvkových organizací.

3.4.3 Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy tvoří zhruba 5% celkových příjmů do obecních rozpočtů. Ve většině případů se jedná o jednorázově získané finanční prostředky a patří k nim zejména příjmy z prodeje dlouhodobého majetku.

Tab. 3.8 Celkové kapitálové příjmy města Havířov v letech 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Návrh pro rok 2012
Kapitálové příjmy	26 805,90	7 513,07	10 036,56	39 514,53	16 963,11	5 000,00

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

V tab. 3.8 jsou znázorněny celkové kapitálové příjmy města Havířov ve sledovaném období, a také návrh příjmů pro rok 2012. Do kapitálových příjmů spadají příjmy z prodeje pozemků, příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí a dále např. příjem z přijatých příspěvků na pořízení dlouhodobého majetku. V roce 2006 byl nárůst na položce příjmů z ostatních příjmů z prodeje dlouhodobého majetku v částce 8 mil. Kč v důsledku odprodeje majetku soukromé mateřské školy. V letech 2007 a 2008 nebyl na této položce evidován žádný příjem. Důvodem výrazně větších kapitálových příjmů v roce 2009 byl prodej objektu dětského domova a stanice záchranné služby Moravskoslezskému kraji. Ve výhledu pro letošní rok je uvedena pouze jediná položka ve výši 5 000,00 tis. Kč. Jedná se o položku 3111 - příjmy z prodeje pozemků.

3.4.4 Přijaté transfery

Přijaté transfery neboli dotace jsou obcím zprostředkovávány pomocí jiných veřejných rozpočtů, ke kterým patří státní rozpočet, státní fondy, rozpočty krajů a fondy Evropské unie. Přijaté transfery se dělí na dvě základní skupiny a to na dotace nárokové a na dotace nenárokové. Nárokové dotace mohou být obcemi získány při prokázání splnění daných pravidel. Obce je mají možnost dostat automaticky a v pravidelných časových intervalech,

aniž by byla potřeba o ně podat žádost. O nenárokové dotace se obce musí ucházet na základě stanovených pravidel. Tyto dotace jsou označovány jako dotační programy a jsou vyhlašovány ministerstvy či státními fondy. V tomto případě obce musí předkládat vypracované programy, aby dané dotace získaly. Jedná se např. o program podpory výstavby nájemních bytů a technické infrastruktury či program obnovy venkova. Podíl dotací na příjmech do rozpočtů obcí je 25%.

Tab. 3.9 Přijaté transfery města Havířov v letech 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Návrh pro rok 2012
Přijaté transfery	446 008,3	421 431,29	439 149,46	426 521,92	558 743,35	617 714,00

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

V tab. 3.9 jsou znázorněny celkové přijaté transfery města Havířov ve sledovaném období. Poslední sloupec tabulky je věnován návrhu těchto příjmů pro rok 2012. Všechny uvedené částky jsou po konsolidaci. Dotace jsou druhou největší příjmovou položkou města. Ve městě Havířov je používáno rozdělení dotací na investiční a neinvestiční. V roce 2007 byl podíl dotací do rozpočtu ve výši 31,84%. Ovšem značná část těchto příjmů nemá pro Havířov žádný přínos. Jedná se právě o neinvestiční dotace, které v sobě zahrnují transfer prostředků charakteru sociálních dávek v přenesené působnosti. Např. v roce 2007 tato položka činila 72,33%. Městu Havířov byla v roce 2006 udělena dotace na rekonstrukci bytových jednotek ve výši 12 642,70 tis. Kč. V roce 2010 se objem přijatých transferů zvýšil oproti roku 2009 o 132 221,42 tis. Kč a také výhledově pro rok 2012 mají dotace rostoucí charakter.

3.5 Výdaje rozpočtů obcí

Výdaje obecních rozpočtů financují velmi pestrou škálu veřejných statků a služeb, jejichž spektrum lze pozorovat na struktuře výdajů, dané rozpočtovou skladbou. Existují ovšem jistá omezení, jež obce musí dodržovat. Jedná se především o velikost rozpočtu a o povinnosti, které jim ukládají zákony. Obce ze svých rozpočtů nesmí např. poskytovat dotace politickým stranám, nesmí ručit za fyzické či právnické osoby a nemohou si samy stanovit výši odměn pro zastupitele a zaměstnance úřadů. Dle druhového hlediska třídění se výdaje dělí na běžné a kapitálové.

- *Běžné výdaje*

Běžné výdaje zahrnují platby běžných, pravidelně se opakujících potřeb daného roku, tedy daného rozpočtového období. Mezi tyto výdaje se řadí např. nákupy energií, mzdy zaměstnanců, úroky, dary či převody do fondů.

- *Kapitálové výdaje*

„Kapitálové výdaje slouží k financování dlouhodobých, běžně se neopakujících potřeb, zejména investičních, které přesahují jedno rozpočtové období, jsou zpravidla jednorázové (z hlediska konkrétní investice).“¹¹ K těmto výdajům se řadí výdaje investiční, nákupy akcií a majetkových podílů, kapitálové transfery nebo investiční půjčky.

Tab. 3.10 Běžné a kapitálové výdaje města Havířov v letech 2006 - 2010 (v tis. Kč)

	2006	2007	2008	2009	2010	Návrh pro rok 2012
Běžné výdaje	1 023 116,95	1 072 434,8	1 089 012,06	1 137 481,22	1 281 297,97	1 709 989
Kapitálové výdaje	240 174,88	414 881,56	455 333,43	310 632,78	443 198,48	

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov v daných letech, vlastní zpracování

V tab. 3.10 jsou znázorněny sumy běžných a kapitálových výdajů města Havířov ve sledovaném období. Uvedené údaje jsou již upraveny o konsolidaci. Lze si povšimnout, že výdaje v daném období nezaznamenaly žádný znatelný růst až na rok 2010, kdy celkové vynaložené prostředky města byly oproti roku 2009 vyšší o 276 382,45 tis. Kč. Tato skutečnost, způsobena větším čerpáním přijatých úvěrů, větším zapojením fondů do výdajů a snížením dopadu ekonomické krize, měla za následek zvýšení všech výdajových ukazatelů. Pro rok 2012 byly celkové výdaje schváleny v hodnotě, bez konsolidace, na 1 709 989,00 tis. Kč.

¹¹ PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. s 333. ISBN 80-7261-086-4.

4 Zhodnocení hospodaření, návrhy a doporučení

Tato kapitola je věnována zhodnocení hospodaření města Havířova v letech 2006 - 2010. V jednotlivých podkapitolách je popsán schválený rozpočet, jeho změny během roku, jaký byl výsledek od počátku roku a jaké bylo jeho procentní plnění. Další podkapitola se zabývá schváleným rozpočtem pro rok 2012. Poslední podkapitola je věnována vývoji dluhové služby Havířova v období 2006 - 2010 a návrhům možných doporučení. Hodnoty příjmů a výdajů, které jsou zde uvedeny, jsou po konsolidaci, která odstraňuje duplicitu finančních operací. Zdrojem prezentovaných údajů jsou internetové aplikace Ministerstva financí ČR ARISweb a ÚFIS, a dokumenty města Havířov.

Příprava prací na sestavení a zpracování rozpočtu by měla začínat v druhé polovině daného roku. Město se toto snaží plnit a s pracemi začíná obvykle v červenci či srpnu. Poté se zpracovaný návrh předkládá k vyjádření finančnímu výboru a radě města. Pokud návrh rozpočtu zastupitelstvo schválí před zahájením rozpočtového roku, město hospodaří podle něj. V opačném případě musí být schváleno alespoň rozpočtové provizorium. Jestliže není schváleno ani provizorium, hrozí městu sankce za porušení rozpočtové kázně. V Havířově tato situace nastala v roce 2007, kdy vedení města nestihlo rozpočet na daný rok schválit, z důvodu opakujících se voleb. Vše bylo vyřešeno přijetím nápravných opatření. Na konci rozpočtového roku je povinností města nechat si ověřit své hospodaření auditorem. Ve sledovaném období prováděla v Havířově audit firma OK- AUDIT, s.r.o. z Ostravy.

4.1 Hospodaření města v roce 2006

Pro rok 2006 byl rozpočet schválen zastupitelstvem města jako schodkový. Během roku ovšem došlo ke změnám v čerpání prostředků, a z toho důvodu došlo k přeměně rozpočtu na přebytkový. V průběhu roku město Havířov učinilo 126 rozpočtových opatření, čímž došlo ke zvýšení rozpočtových příjmů i rozpočtových výdajů. Příjmy se zvýšily o 409 790,84 tis. Kč, a to z 942 612,00 tis. Kč na částku 1 352 402,84 tis. Kč. Výdaje se zvýšily o 208 880,87 tis. Kč. Z původních 1 054 411,00 tis. Kč vzrostly na hodnotu 1 263 291,87 tis. Kč. Celkové saldo příjmů a výdajů vykazovalo na konci roku kladnou hodnotu 89 110,97 tis. Kč.

Růst daňových příjmů v roce 2006 nebyl tak znatelný jako v letech předcházejících. Tento jev byl zapříčiněn změnami daňových zákonů, především se projevil vliv společného zdanění příjmů manželů. V rámci sdílených daní se negativně projevilo snížení počtu obyvatel města

spolu s úbytkem pracovních míst. Ovšem i přes tyto okolnosti vykazovaly daňové příjmy plnění na 102,36%.

Na druhé straně, mimořádný růst zaznamenala položka neinvestičních provozních výdajů. Do této skupiny náleží výdaje spojené s opravami a údržbou města, které v roce 2006 činily 22 122,36 tis. Kč, dále zde spadají výdaje na zajištění konání voleb a výdaje na zabezpečení nových činností a agend.

Město Havířov si nechalo přezkoumat své hospodaření za rok 2006 auditorem, přičemž nebyly zjištěny žádné nedostatky a chyby. Výsledek hospodaření města za rok 2006 zachycuje tab. 4.1.

Tab. 4.1 Výsledek hospodaření města Havířov v roce 2006 - po konsolidaci (v tis. Kč)

	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Plnění v %
Daňové příjmy	828 950,00	815 396,18	834 633,54	102,36
Nedaňové příjmy	21 607,00	31 825,29	44 955,06	141,26
Kapitálové příjmy	4 700,00	26 236,81	26 805,90	102,17
Přijaté transfery	87 355,00	446 051,69	446 008,30	99,99
Příjmy celkem	942 612,00	1 319 509,97	1 352 402,84	102,49
Běžné výdaje	710 069,00	1 051 140,10	1 023 116,95	97,33
Kapitálové výdaje	344 342,00	365 790,35	240 174,88	65,66
Výdaje celkem	1 054 411,00	1 416 930,45	1 263 291,87	89,16
Saldo Příjmy- Výdaje	- 111 799,00	- 97 420,48	89 110,97	91,47

Zdroj: Data dle Arisweb města Havířov, vlastní zpracování

4.2 Hospodaření města v roce 2007

Rozpočet na rok 2007 byl v průběhu roku pětikrát upravován. Město Havířov provedlo celkem 121 rozpočtových opatření. Díky těmto rozpočtovým úpravám došlo k prohloubení deficitu

z 257 408,66 tis. Kč na 320 824,47 tis. Kč. Toto zvýšení ovšem bylo vyrovnáno přijetím úvěru ve výši 180 000,00 tis. Kč a změnou stavu na bankovních účtech. Úvěr byl vyčerpán na 100%. Finanční prostředky z něj byly použity na rekonstrukci kina Radost, výstavbu domova důchodců a sanaci obytného domu. Změna příjmů do účelových fondů, přinesla změnu podílu příjmových tříd na celkových příjmech.

Největší přínos tvořily příjmy daňové. V roce 2007 byl jejich podíl na celkových příjmech města 63,70%. Daňové příjmy byly ve výši 901 652,50 a z toho částka 800 412,85 tis. Kč byla z příjmů z daní. Přijaté transfery tvoří druhou největší příjmovou položku. Podíl dotací v roce 2007 byl 31,84%. Značná část dotací nemá pro město žádný přínos. Jedná se o transfer prostředků charakteru sociálních dávek v přenesené působnosti. Z částky 421 431,29 připadá na sociální dávky 72,33%, tedy 304 842,25 tis. Kč. V roce 2007 byl oproti roku 2006 menší podíl účelových investičních dotací. Sociální dávky se v roce 2007 pohybovaly kolem 63%. Nedaňové příjmy zaznamenaly oproti schválenému rozpočtu nárůst o 7 245,38 tis. Kč.

Výdaje města byly v roce 2007 plněny na 90,87%. Schválený rozpočet byl navýšen o 137 776,78 tis. Kč, a to z důvodu zvýšení rozpočtových příjmů, přijetím úvěru ve výši 180 000,00 tis. Kč a změnou zapojení účelových fondů. Na financování kapitálových výdajů se podílely transfery a úvěr 45,80%. Největší podíl na růstu neinvestičních provozních výdajů měly příspěvky na provoz příspěvkových organizací.

Město Havířov si nechalo přezkoumat své hospodaření za rok 2007 auditorem, který zjistil nedostatky. Tyto nedostatky spočívaly v porušení rozpočtové kázně. Situace nastala z důvodu opakujících se voleb v roce 2006, kdy nebylo ke konci roku zvoleno zastupitelstvo města, které by schválilo rozpočet na rok 2007 či rozpočtové provizorium. Město přijalo opravná opatření k nápravě nedostatků a dodatečně schválilo rozpočtové provizorium do doby schválení rozpočtu. V tab. 4.2 je zachycen průběh hospodaření města za rok 2007.

Tab. 4.2 Výsledek hospodaření města Havířov v roce 2007 - po konsolidaci (v tis. Kč)

	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Plnění v %
Daňové příjmy	850 899,40	857 686,32	901 652,50	105,13
Nedaňové příjmy	26 990,05	34 235,43	42 225,06	123,34

Kapitálové příjmy	2 500,00	2 500,00	7 513,07	300,52
Přijaté transfery	361 178,22	421 506,89	421 431,29	99,98
Příjmy celkem	1 241 567,67	1 315 928,64	1 372 821,93	104,32
Běžné výdaje	1 041 562,33	1 108 163,39	1 072 434,8	96,78
Kapitálové výdaje	457 414,00	528 589,72	414 881,56	78,49
Výdaje celkem	1 498 976,33	1 636 753,11	1 487 316,39	90,87
Saldo Příjmy- Výdaje	- 257 408,66	-320 824,47	-114 494,50	35,69

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov, vlastní zpracování

4.3 Hospodaření města v roce 2008

Zastupitelstvo města schválilo rozpočet jako deficitní. Schválený rozpočet pro rok 2008 byl sedmkrát upraven, přičemž došlo k 118 rozpočtovým opatřením. Rozpočtový deficit se ve schváleném rozpočtu pohyboval ve výši 171 003,00 tis. Kč, nicméně v průběhu roku docházelo k jeho zvyšování až na částku 230 375,57 tis. Kč. Nicméně z důvodů překročení plánovaných rozpočtových příjmů a nevyčerpání rozpočtových výdajů mělo za následek snížení salda na hodnotu -71 474,84 tis. Kč.

Celkové příjmy od počátku roku vzrostly o 408 654,7 tis. Kč. Nedaňové příjmy byly plněny na 126,61%. Rostoucí úrokové sazby měly příznivý vliv na příjmy z úroků a došlo ke zvýšení o 6 488,00 tis. Kč z původních 5 750,00 tis. Kč na 12 238,00 tis. Kč. Kapitálové příjmy, ve výši 10 036,56 tis. Kč, byly jako zdroj financování investičních výdajů naprosto nedostačující. Město dostalo finanční dar 1 040,00tis. Kč od společnosti Arcelor Mittal, a.s. na rekonstrukci stromořadí. Pro rok 2008 byly výdaje schváleny ve výši 1 235 219,00 tis. Kč. Do této částky ovšem nebyly zahrnuty výdaje charakteru sociálních dávek a rozpočtové rezervy neinvestiční povahy. V důsledku rozpočtových úprav se celkové výdaje zvýšily na 1 620 185,81 tis. Kč, z čehož zhruba 69% tvořily výdaje charakteru sociálních dávek. Také došlo ke zvýšení výdajů na úroky, protože bylo započato splácení úvěru z roku 2007. Na celkových výdajích se investiční výdaje podílely 29,48%. Téměř celé výdaje na investice byly hrazeny z vlastních zdrojů města. Stavba protipovodňové hráze v areálu volného času, na jejíž

realizaci byla městu poskytnuta dotace, nebyla realizována. Město Havířov mělo ovšem v plánu tuto dotaci čerpat v následujícím roce.

Město Havířov si nechalo přezkoumat své hospodaření za rok 2008 auditorem, přičemž nebyly zjištěny žádné nedostatky a chyby. Výsledek hospodaření za rok 2008 je zpracován v tab. 4.3.

Tab. 4.3 Výsledek hospodaření města Havířov v roce 2008 - po konsolidaci (v tis. Kč)

	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Plnění v %
Daňové příjmy	894 239,00	906 384,59	974 673,49	107,53
Nedaňové příjmy	50 030,00	38 708,85	49 011,20	126,61
Kapitálové příjmy	5 000,00	6 090,00	10 036,56	164,80
Přijaté transfery	114 947,00	438 634,78	439 149,45	100,12
Příjmy celkem	1 064 216,00	1 389 818,22	1 472 870,70	105,98
Běžné výdaje	769 635,00	1 109 892,05	1 089 012,06	98,11
Kapitálové výdaje	465 584,00	510 293,76	455 333,43	89,23
Výdaje celkem	1 235 219,00	1 620 185,81	1 544 345,49	95,33
Saldo Příjmy- Výdaje	- 171 003,00	- 230 367,57	- 71 474,84	-31,03

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov, vlastní zpracování

4.4 Hospodaření města v roce 2009

Schválený rozpočet na rok 2009 byl schválen zastupitelstvem města jako schodkový. V průběhu roku došlo k jeho šesti úpravám a k celkovým 118 rozpočtovým opatřením. Kvůli dopadům hospodářské krize Havířov uvažoval o výpadku příjmů z daňových výnosů až o 100 000 tis. Kč proti schválenému rozpočtu. Proto bylo město nuceno přijmout mnohá opatření. Jedním z nich bylo řešení této problematiky vytvořením neinvestiční rozpočtové

rezervy v potřebné výši. Schválené saldo bylo ve výši -23 220,00 tis. Kč. V průběhu roku docházelo ke zvyšování a původní schválené saldo vzrostlo na -56 605,97 tis. Kč.

Celkový objem příjmů se oproti schválenému rozpočtu zvýšil o 174 288,03 tis. Kč na 1 391 508,03 tis. Kč. Daňové příjmy byly plněny pouze na 85,18%, čímž vznikl výpadek v rozpočtu ve výši 153 422,27 tis. Kč. Tato skutečnost ovlivnila podíl jednotlivých příjmových tříd na celkových příjmech města. Skutečný objem nedaňových příjmů zaznamenal zvýšení o 8 157,13 tis. Kč. Jedná se o položky: příjem z podílu na zisku a dividend, příjem z přijatých nekapitálových příspěvků a náhrad, příjem z dobývacího prostoru a z vydobytých nerostů a ostatní příjmy z finančního vypořádání předchozích let od jiných veřejných rozpočtů. Ve srovnání s rokem 2008, ale nedaňové příjmy poklesly o 5 369,68 tis. Kč. Kapitálové příjmy se v průběhu rozpočtového roku zvýšily téměř šestkrát. Z původních 6 500,00 tis. Kč byl skutečný příjem ve výši 39 514,53 tis. Kč. Příjmy z přijatých transferů byly plněny na 99,29%. Do plánované částky chybělo 3 043,64 tis. Kč. Stalo se tak z důvodu sníženého transferu z Ministerstva práce a sociálních věcí na dávky sociální péče a pomoci v hmotné nouzi.

Objem skutečných výdajů v roce 2009 činil 1 448 114,00 tis. Kč. Výdaje byly čerpány na 86,01%. Nevyčerpané výdaje byly v částce 235 551,72 tis. Kč. Tento výpadek byl zaznamenán na položce 6121 (budovy, haly, projektová dokumentace) a položce 6130 (výkup pozemků). Do výdajů je zahrnut i přijatý úvěr v částce 72 987,28 tis. Kč. Téměř 75% veškerých investic bylo v roce 2009 financováno z vlastních zdrojů města. K největším investičním výdajům pro rok 2009 patří výstavba psiho útulku za 32 961,63 tis. Kč, a také investice do silnic, cyklistických stezek a parkovišť.

Město Havířov si nechalo přezkoumat své hospodaření za rok 2009 auditorem, přičemž nebyly zjištěny žádné chyby či nedostatky. Průběh hospodaření města za rok 2009 zachycuje tab. 4.4.

Tab. 4.4 Výsledek hospodaření města Havířov v roce 2009 - po konsolidaci (v tis. Kč)

	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Plnění v %
Daňové příjmy	1 028 498,00	1 035 252,32	881 830,05	85,18

Nedaňové příjmy	27 179,00	35 484,39	43 641,52	122,99
Kapitálové příjmy	6 500,00	35 500,00	39 514,53	111,31
Přijaté transfery	155 043,00	429 565,57	426 521,93	99,29
Příjmy celkem	1 217 220,00	1 535 802,28	1 391 508,03	90,60
Běžné výdaje	872 419,00	1 275 262,24	1 137 481,22	89,19
Kapitálové výdaje	368 021,00	408 403,48	310 632,78	76,06
Výdaje celkem	1 240 440,00	1 683 665,72	1 448 114,00	86,01
Saldo Příjmy- Výdaje	- 23 220,00	- 147 863,44	- 56 605,97	38,28

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov, vlastní zpracování

4.5 Hospodaření města za rok 2010

Také pro rok 2010 byl rozpočet schválen jako deficitní. Během roku byl rozpočet celkově pětkrát upraven 160 rozpočtovými opatřeními. Tato opatření se týkala např. vlivu státního rozpočtu na rozpočet města, požadavků vzniklých během roku či splátek jistin úvěrů. Největší část opatření se ale týkala dotací, které město získalo. Ve srovnání s rokem 2009 se v roce 2010 celkový objem přijatých transferů zvýšil o 132 221,42 tis. Kč. Do roku 2010 nebyl čerpán tak velký objem prostředků z úvěrů, jak tomu bylo v roce 2010. Lze říci, že se v minulých letech jednalo o jednorázové akce, současné čerpání úvěrů bylo zahájeno v roce 2009 a mělo by trvat až do roku 2014. Hospodaření města dopadlo mnohem lépe, než jaká byla očekávaná skutečnost, a to se saldem -191 283,85 tis. Kč.

Celkový objem příjmů pro rok 2010 se zvýšil o 34,66%, z 1 120 688,00 tis. Kč na částku 1 533 212,60 tis. Kč. U daňových příjmů se v průběhu roku počítalo se zvýšením o 6 952,84 tis. Kč. V této sumě je zahrnut příjem z daně z příjmů PO za obce a příjem z poplatků spojených se životním prostředím. Ve skutečnosti došlo ke zvýšení daňových příjmů o 20 797,72 tis. Kč na celkových 902 627,77 tis. Kč. Nedaňové příjmy byly nejprve rozpočtovány na 24 160,00 tis. Kč, ale díky rozpočtovým opatřením došlo k nárůstu na 54 878,37 tis. Kč.

Celkové výdaje byly schváleny ve výši 1 651 583,00 tis. Kč, ale během roku došlo k jejich zvýšení. Konečný výsledek činil 1 724 496,45 tis. Kč. Ve skutečnosti byly výdaje plněny na 94,16%. Neinvestiční výdaje provozního charakteru měly v roce 2010 vysoký růstový trend. Kapitálové výdaje nebylo možné realizovat pouze z vlastních zdrojů, a proto bylo čerpáno z úvěrů a účelových investičních dotací. Z vlastních zdrojů bylo hrazeno pouze 16% těchto výdajů.

Město Havířov si nechalo auditorem přezkoumat své hospodaření za rok 2010, ve kterém nebyly zjištěny žádné nedostatky či chyby. V tab. 4.5 je uveden výsledek hospodaření města za rok 2010.

Tab. 4.5 Výsledek hospodaření města Havířov v roce 2010 - po konsolidaci (v tis. Kč)

	Schválený rozpočet	Rozpočet po změnách	Výsledek od počátku roku	Plnění v %
Daňové příjmy	884 754,00	891 706,84	902 627,77	101,22
Nedaňové příjmy	24 160,00	42 829,07	54 878,37	128,13
Kapitálové příjmy	9 500,00	15 710,20	16 963,11	107,98
Přijaté transfery	202 274,00	558 820,85	558 743,35	99,99
Příjmy celkem	1 120 688,00	1 509 066,96	1 533 212,60	101,60
Běžné výdaje	974 294,00	1 347 743,50	1 281 297,97	95,07
Kapitálové výdaje	677 289,00	483 633,54	443 198,46	91,64
Výdaje celkem	1 651 583,00	1 831 377,03	1 724 496,45	94,16
Saldo Příjmy- Výdaje	- 530 895,00	- 322 310,07	- 191 283,85	59,35

Zdroj: Data dle ARISweb města Havířov, vlastní zpracování

4.6 Návrh hospodaření pro rok 2012

Návrh rozpočtu je sestaven na základě zdrojů, které lze v roce 2012 v Havířově předpokládat. Jeden z aspektů, který na zdroje působí negativně, je ten, že zdroje jsou stále ovlivňovány

dopady hospodářské krize. Tento jev se nejvíce projevuje na příjmech ze sdílených daní. Dalšími negativy pro rozpočet na tento rok jsou změny, které chystá stát. Jedná se např. o převod vyplácení některých sociálních dávek z agendy města na úřad práce. Touto skutečností dojde k propuštění několik desítek zaměstnanců a městu tak vzrostou výdaje spojené s výplatou odstupného pro tyto zaměstnance. Také změna sazeb DPH bude mít pro město Havířov negativní přínos. Zejména budou narůstat výdaje na nákup energií a služeb, jde např. o vodné, stočné, svoz komunálního odpadu, ubytovací a pohřební služby, knihy, noviny a mnoho dalších. Ovšem dosažený zvýšený výnos z této daně bude sloužit na financování důchodové reformy, což znamená, že finanční prostředky zůstanou ve státním rozpočtu. Na začátku roku 2012 má také dojít ke snížení podílu obcí na celostátním výnosu DPH z 21,4% na 19,93%.

Návrh rozpočtu pro rok 2012 byl zastupitelstvem města schválen jako schodkový. Navrhované saldo je ve výši - 184 050,00 tis. Kč. Navrhované příjmy ve výši 1 525 939 tis. Kč pokryjí pouze 89% navrhovaných výdajů. Nedaňové příjmy jsou navrhovány vždy podstatně menší, než jaká je nakonec skutečnost. Je to způsobeno tím, že řada těchto příjmů má nahodilý charakter a rozpočtují se až v průběhu roku. Pro rok 2012 je jejich hodnota stanovena na 21 748 tis. Kč. Objem přijatých transferů má, s výjimkou roku 2009, rostoucí tendenci. Značný podíl na tom mají investiční dotace. Pro tento rok je návrh přijatých dotací ve výši 617 714,00 tis. Kč. Celkový objem výdajů je stanoven na částku 1 709 989,00 tis. Kč. Výše uvedené údaje znázorňuje tab. 4.6.

Tab. 4.6 Návrh rozpočtu města Havířova pro rok 2012 (v tis. Kč)

	Schválený rozpočet
Daňové příjmy	881 477,00
Nedaňové příjmy	21 748,00
Kapitálové příjmy	5 000,00
Přijaté transfery	617 714,00
Příjmy celkem	1 525 939,00
Výdaje celkem	1 709 989,00

Saldo Příjmy-Výdaje	- 184 050,00
----------------------------	---------------------

Zdroj: Dokumenty města Havířov, vlastní zpracování

4.7 Dluhová služba města

Čerpání přijatých financí z úvěrů, splátky jistin úvěrů a s tím spojené výdaje na dluhovou službu výrazně ovlivňují rozpočet města Havířov. Dluhová služba města se skládá ze splátek jistin úvěrů a výdajů na úroky. Tento ukazatel slouží k hodnocení obcí a předkládá se v případech žádostí o účelové dotace. Tab. 4.7 poskytuje přehled o dluhové základně, rostoucích výdajích na dluhovou službu a v % vyjádřených ukazatelích dluhové služby města v období 2006 - 2010.

Tab. 4.7 Dluhová služba města v letech 2006 - 2010 (v tis. Kč.)

	2006	2007	2008	2009	2010
Daňové příjmy	834 633,54	901 652,50	974 673,49	881 830,05	902 627,77
Nedaňové příjmy	44 955,06	42 225,06	49 011,20	43 641,52	54 878,37
Přijaté dotace - finanční vztah	360 221,90	73 204,70	75 122,41	76 403,49	75 728,42
DLUHOVÁ ZÁKLADNA	1 239 810,50	1 017 082,27	1 098 807,10	1 001 875,06	1 033 234,56
Splátky jistin úvěrů	25 080,00	26 746,67	43 080,00	43 080,00	101 622,00
Splátky úroků	7 168,85	6 695,94	11 826,29	10 267,82	15 672,52
DLUHOVÁ SLUŽBA	32 248,85	33 442,61	54 906,29	53 347,82	117 294,52
UKAZATEL DLUHOVÉ SLUŽBY	2,60	3,29	5,00	5,32	11,35

Zdroj: Dokumenty města Havířov, vlastní zpracování

Do roku 2009 nebyl městem čerpán tak velký objem financí z úvěrů, jak tomu bylo v roce 2010. Na přijatých úvěrech v roce 2010 byla získána částka 270 916,66 tis. Kč. Výhledově lze určit, že až do roku 2014 nebude situace jiná. Položka přijaté dotace - finanční vztah neobsahuje transfery na sociální dávky. V roce 2006 dosahoval ukazatel dluhové služby

2,60%. V roce 2008 došlo k velkému zvýšení dluhové služby z 33 442,61 tis. Kč na 54 906,29 tis. Kč. Také v roce 2010 došlo ke skokovému zvýšení až na částku 117 294,52 tis. Kč. Pokles tohoto ukazatele by měl nastat v roce 2014. I když je hranice ukazatele dluhové služby stanovena na 30% a město Havířov je právě na její spodní hranici, měl by vždy dobře zvážit, zda přijatý úvěr či půjčka je pro město vhodná. Je nutné si uvědomit, jaký dopad by to mělo na hospodaření z dlouhodobého hlediska.

4.8 Návrhy a doporučení

Statutární město Havířov je zajisté z pohledu široké veřejnosti městem, které se snaží pro své občany zajistit kvalitní zázemí pro život, zabezpečovat veřejné statky a efektivně hospodařit s finančními prostředky. Ovšem v každém případě je možné své služby a snahu zlepšovat a dosáhnout ještě kvalitnější úrovně.

4.8.1 Dodržování legislativy

Jedním z doporučení pro města Havířov je, aby se nadále vedení města snažilo plnit své povinnosti, které jim ukládá zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů. Mělo by se tak předejít situaci, která nastala v roce 2007, při přezkoumání hospodaření auditorem, ve kterém byly nalezeny nedostatky. Svědomitým přístupem by se mělo město snažit vyvarovat problémům se schvalováním svých rozpočtů a rozpočtových provizorií.

4.8.2 Podpora přílivu obyvatel v produktivním věku

Město Havířov by mohlo podpořit příliv obyvatel v produktivním věku formou zkvalitnění bydlení a občanské vybavenosti, formou rozvoje vzdělání a rozvoje kulturních, společenských a volnočasových aktivit. Pro město má negativní vliv fakt, že zde žije velké množství stárnoucí populace, tedy obyvatel v neproduktivním věku. Z tohoto důvodu by se Havířov měl snažit přilákat větší množství obyvatel v produktivním věku, což by mělo za následek zvýšení příjmů do rozpočtu. Jednou z možností, jak by tohoto mohlo město dosáhnout je podpora výstavby nových rodinných a bytových domů včetně modernizace technických sítí např. na okraji města, jelikož současné panelové domy nejsou v dnešní době pro mnoho obyvatel atraktivní. Realizaci výstavby by mohly provést zejména místní stavební firmy, což by bylo podmínkou pro developery ze strany města, a tím by se zvýšily příjmy do rozpočtu a zároveň by se zvýšily příjmy z daně z nemovitostí. Navíc by město mohlo přilákat potřebné obyvatele zkvalitněním a vyšší podporou kulturního života, která není na nízké úrovni, ale je

orientovaná zejména na starší vrstvu obyvatel, a dále zlepšením infrastruktury, pokračováním v rozvoji a zatraktivnění cyklostezek a sportovišť. Toto lze provést např. formou pořádání sportovních akcí. Zde by se mohlo město inspirovat u nedaleké Ostravy, kde se pořádají akce, pro širokou veřejnost se zájmem médií, typu Zlatá tetra či vícedenní festival Colours of Ostrava.

4.8.3 Podpora podnikání

Město Havířov by se mělo snažit více podporovat podnikání, které má pozitivní dopad nejen na ekonomický růst města, zajišťuje přísun peněz do rozpočtu, ale také na snižování nezaměstnanosti.

Podpora podnikání by měla probíhat jak ze strany krajského úřadu, tak i především ze strany místních samospráv měst a obcí. Podnikatelské prostředí je jedním z nejdůležitějších faktorů, který ovlivňuje rozhodnutí člověka zahájit podnikání.

„Důležitými aspekty podnikatelského prostředí jsou:

- *Obchodní faktory* – Tato skupina má pro hodnocení kvality podnikatelského prostředí největší význam. Patří zde faktor blízkosti trhů, faktor koncentrace významných firem, faktor přítomnosti zahraničních firem a faktor podpůrných služeb.
- *Pracovní faktory* – Skupina pracovních faktorů je z hlediska hodnocení kvality podnikatelského prostředí druhou nejvýznamnější skupinou. Tvoří ji faktor dostupnosti pracovních sil, faktor kvality pracovních sil a faktor flexibility pracovních sil.
- *Infrastrukturální faktory* – Infrastrukturální faktory jsou nezbytné pro směnu výrobků a služeb, usnadňují interakci s ostatními městy a regiony. Díky nim je zlepšována kvalita podnikatelského prostředí u regionů lokalizovaných například podél dopravních tras mezinárodního významu.
- *Lokální faktory* – Lokální faktory představují možnosti ovlivňování kvality podnikatelského prostředí ze strany měst a regionů. Do této kategorie patří faktor podnikatelské a znalostní báze a faktor asistence veřejné správy.
- *Cenové faktory* – Cenové faktory zahrnují cenu práce a cenu nemovitostí, které odrážejí odpovídající relace nabídky a poptávky.

- *Environmentální faktory* – Tyto faktory se váží ke kvalitě života v souladu s principem udržitelného rozvoje. Přestože se jedná o nejméně významnou skupinu faktorů, jejich význam se, zejména ve vyspělých ekonomikách, postupně zvyšuje. Do této skupiny patří faktor urbanistické a přírodní atraktivity území a faktor environmentální kvality území.¹²

Město by mělo vnímat výše popsané faktory a snažit se zkvalitňovat podnikatelské prostředí v Havířově a tím i v Moravskoslezském kraji, který je na tom z hlediska hodnocení kvality podnikatelského prostředí spolu se Zlínským krajem nejhůře v ČR. Možnými doporučeními ke zlepšení podnikatelského prostředí jsou:

- Město by se mělo podílet na **zlepšení informovanosti občanů o možnostech podpory podnikání** – tyto jednotlivé možnosti jsou představeny na webových stránkách agentury CzechInvest – město by mělo více informovat své obyvatele o možnostech podpory podnikání např. na veřejných místech, formou letáků, případně na reklamních prostorech ve vlastnictví města. Město by také mělo podporovat rozvoj poradenských a servisních služeb pro podnikatele.
- Město by se mělo rovněž podílet na **snižování nedostatku objektů vhodných k podnikání** – mělo by podporovat výstavbu nových budov, dále by mělo podporovat rekonstrukci neudržovaných domů, skladů či továren nebo by mělo přímo rekonstruovat objekty ve vlastnictví města, ze kterých by mohlo mít další příjem například z pronájmu nebo prodeje. Město by mělo podporovat zrychlené provádění pozemkových úprav. A také by mělo vytvořit evidenci pozemků a objektů vhodných pro podnikatelské účely a mělo by jí pravidelně aktualizovat.
- Město by mělo kromě jiného podporovat vznik podnikatelských inkubátorů či coworkingových center.
- Město by mělo **nabízet zejména vhodné lokality** (mělo by zvážit výstavbu výstaviště, které by přispělo nejen k podpoře podnikání, ale i ke kulturnímu životu a přílivu turistů) **k pořádání setkání, prezentací či veletrhů, a zároveň by mělo obdobné akce samo pořádat.**

---

¹² VITURKA, Milan a kol. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing. 2010. s. 23-95. ISBN 978-80-247-3638-9.

- Město by také mělo podporovat **vytvoření systému finančních pobídek pro stávající i nové podnikatelské subjekty** (např. zvýhodněné nájemné, slevy na místních poplatcích atd.);
- Město by se mělo podílet na **zvyšování finanční gramotnosti občanů** ve spolupráci s MFČR, které si tento problém uvědomuje a představilo Národní strategii finančního vzdělávání – 2010¹³, která je zaměřena na zavádění finančního vzdělávání zejména do základních, středních a v budoucnu i vysokých škol, ale i na vzdělávání dospělé populace – z této strany by město mělo formou obecního úřadu podporovat vznik nebo rozvoj spolkových hnutí či organizací a tím by mohlo ovlivnit povědomí svých členů, občanů a celých rodin o problematice finančního trhu.

4.8.4 Podpora snížení nezaměstnanosti

Tento typ doporučení úzce souvisí s výše jmenovanou podporou podnikání. Nižší nezaměstnanost městu přinese přísun finančních prostředků do rozpočtu, zejména z příjmů fyzických osob, ale také právnických osob, jako jsou obchody a služby, kterým se zvýší příjmy z důvodu přírůstu produktivního obyvatelstva. Zde je stručný výčet možných doporučení:

- podpora vytvoření absolventských pracovních míst u místních zaměstnavatelů,
- podpora a vyšší informovanost o rekvalifikačních kurzech a rozvoji různých možností dalšího vzdělání pro všechny věkové kategorie,
- příspěvní zaměstnavatelům v poskytování potřebného vzdělávání pro jejich zaměstnance.

4.8.5 Podpora cestovního ruchu

Město Havířov by také mělo uvažovat o rozvoji cestovního ruchu, který by byl pro samotné město i jeho občany velmi přínosný. Samozřejmě s tímto doporučením souvisí i potřeba nemalých finančních prostředků. Tyto prostředky by město mohlo ušetřit ze svých příjmů, ale v situaci, kdy celkové příjmy města nestačí pokrýt celkové výdaje, je touto cestou šance na úspěch malá. Další možností získání finančních prostředků je podání žádostí v různých

¹³ Více informací na: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_strategie_financniho_vzdelavani.html.

dotačních programech. Jak už jsme zjistili dříve, město Havířov je úspěšné při získávání různých typů dotací. V případě, kdy by se městu podařilo našetřit potřebné množství financí, mělo by to pro něj dlouhodobý užitek. Zvýšením návštěvnosti města, by se zvýšily nejen příjmy do jeho rozpočtu, ale i jeho prestiž, která je dnes velmi důležitá. K jednotlivým doporučením patří:

- zachování a zkvalitnění životního prostředí,
- propagace města, reklamy,
- zatraktivnění prostředí města,
- a dále doporučení uvedené ve výše jmenované kapitole podpora přílivu obyvatel v produktivním věku.

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnocení hospodaření statutárního města Havířov za období 2006 - 2010, a také schváleného rozpočtu pro rok 2012, a navržení možných doporučení. Na základě odborné literatury, rozpočtů a závěrečných účtů města Havířov byla sestavena analýza rozpočtových příjmů a výdajů, a posléze bylo provedeno zhodnocení celkového hospodaření srovnáním výši schválených rozpočtů a hodnot dosažených ve skutečnosti a zhodnocení dluhové služby. Dále byla navržena možná doporučení pro město Havířov. Tímto postupem bylo naplnění cíle dosaženo.

Použitím výše uvedených metod byly zjištěny následující skutečnosti. Daňové příjmy (třída 1) tvoří největší příjmovou skupinu pro město Havířov. Během sledovaného období měly tyto příjmy rostoucí charakter. Výjimkou byl rok 2009, kdy daňové příjmy měly hodnotu 881 830,05 tis. Kč a dosáhly pouze 85,18% plnění. V ostatních letech se plnění vždy pohybovalo kolem 102%. Nejvyšších daňových příjmů dosáhlo město v roce 2008, a to 974 673,49 tis. Kč při plnění na 107,53%. Pro rok 2012 se počítá s objemem těchto příjmů ve výši 881 477,00 tis. Kč. Problémem pro město Havířov mohou být plánované změny ze strany státu, které nemají na daňové příjmy příliš pozitivní dopad.

Nedaňové příjmy (třída 2) se v roce 2006 pohybovaly v částce 44 955,06 tis. Kč a byly plněny na 141,26%. Nejmenší příjmy byly dosaženy v roce 2009, a to 43 641,52 tis. Kč. V roce 2010 došlo k navýšení o 11 236,85 tis. Kč a město dosáhlo nedaňových příjmů ve výši 54 878,37 tis. Kč. Pro rok 2012 schválilo zastupitelstvo tuto skupinu příjmů v hodnotě 21 748,00 tis. Kč. U této příjmové třídy nastávají při jejím schvalování nedostatky z toho důvodu, že některé položky jsou rozpočtovány až na základě dosažené skutečnosti. Proto jsou nedaňové příjmy vždy ve skutečnosti mnohem vyšší, než v jakém objemu byly schváleny.

Kapitálové příjmy (třída 3) jsou jako zdroj financování investičních výdajů pro město Havířov naprosto nedostačující. V roce 2007 byly tyto příjmy schváleny pouze ve výši 2 500,00 tis. Kč. Ve skutečnosti došlo během roku k navýšení na 7 513,07 tis. Kč, což je ale oproti předcházejícímu roku méně o 19 292,83 tis. Kč, jelikož celkové kapitálové příjmy byly v hodnotě 26 805,90 tis. Kč. V roce 2009 byl objem těchto příjmů nejvyšší za celé sledované období, a to 39 514,53 tis. Kč, z důvodu prodeje objektu dětského domova a stanice záchranné služby Moravskoslezskému kraji. Na rok 2012 byla zastupitelstvem schválena suma 5 000,00 tis. Kč.

Přijaté transfery (třída 4) patří k druhé nejvyšší příjmové skupině ve městě Havířov. Jejich podíl se pohybuje kolem 31%. Značná část těchto příjmů ovšem nemá pro město žádný význam, protože se jedná pouze o transfery finančních prostředků charakteru sociálních dávek v přenesené působnosti. Objem takovýchto transferů se pohybuje okolo 65%. V roce 2009 byly dotace plněny na 99,29%. Z důvodu sníženého transferu z Ministerstva práce a sociálních věcí na dotace charakteru sociálních dávek, chyběla k 100% plnění částka 3 043,64 tis. Kč. V roce 2010 nastalo oproti roku 2009 zvýšení o 132 221,42 tis. Kč, ze 426 521,93 tis. Kč na 558 743,35 tis. Kč. Z důvodu většího podílu investičních dotací pro rok 2012 byla částka přijatých transferů odhadnuta na 617 714,00 tis. Kč.

Celkové příjmy mají v průběhu sledovaného období rostoucí charakter. Dopady hospodářské krize a změny týkající se daňových příjmů mají za následek, že jsou celkové příjmy nedostačující k pokrytí celkových výdajů.

V roce 2006 byly celkové výdaje plněny na 89,16%. V tomto roce byl zaznamenán citelný růst neinvestičních výdajů ve výši 22 122,36 tis. Kč, do kterých spadají mimo jiné výdaje na opravy a údržbu města, výdaje na konání voleb a výdaje na zabezpečování nových činností a agend. V průběhu roku 2007 byl objem výdajů navýšen z 1 498 976,33 tis. Kč na 1 636 753,11 tis. Kč, a to z důvodu zvýšení rozpočtových příjmů, přijetím úvěru ve výši 180 000,00 tis. Kč a změnou zapojení účelových fondů. Kapitálové výdaje byly z 45,80% financovány z transferů a úvěru. V roce 2008 se celkové výdaje pohybovaly ve výši 1 544 345,49 tis. Kč, přičemž kapitálové výdaje se na těch celkových výdajích města podílely 29,48%. Téměř všechny výdaje na investice byly hrazeny z vlastních zdrojů města. Městu také byla poskytnuta dotace na stavbu protipovodňové hráze, která ovšem nebyla uskutečněna. V roce 2009 byly celkové výdaje čerpány pouze na 86,01%. Nevyčerpané výdaje se objevily na položkách 6121 a 6130. Do výdajů byl zahrnut i přijatý úvěr v částce 72 987,28 tis. Kč. 75% investic bylo v tomto roce hrazeno z vlastních zdrojů města. K největším investicím patřila výstavba psiho útulku za 32 961,63 tis. Kč, a dále investice do silnic, cyklistických stezek a parkovišť. Pro rok 2012 je objem celkových výdajů schválen v hodnotě 1 709 989,00 tis. Kč, což je nejvíce za všechny sledované roky.

V roce 2006 byl rozpočet schválen sice jako schodkový, ale změnami v průběhu roku došlo ke kladnému stavu salda, a to ve výši 89 110,97 tis. Kč. Bohužel rok 2006 byl na dlouhou dobu rokem posledním, ve kterém město vykazovalo přebytek v rozpočtu. Od roku 2007 se stal rozpočet deficitním a tato situace pokračovala až do konce sledovaného období. Výhled

pro rok 2012 není pro město Havířov nadmíru příznivý, nadále se bude schodek pohybovat kolem 184 050,00 tis. Kč. Na druhé straně město nemá žádné výrazné problémy v čerpání investičních dotací, což dokazuje ukazatel dluhové služby, který se v letech 2006 - 2010 pohyboval pod hranicí 12%. Také prováděné přezkumy hospodaření jsou bez problémů. Výjimku tvoří rok 2007, kdy z důvodu opakujících se voleb do zastupitelstva, nebyl rozpočet ani rozpočtové provizorium včas schválen. Město tak učinilo dodatečně, po přijetí nápravných opatření.

Výše uvedené skutečnosti naznačují, že město hospodaří v celku účelně a efektivně. Citelně jej zasáhly dopady ekonomické krize a změny v zákonech, což má za následek nedostačující příjmy na pokrytí výdajů. Od roku 2010 je ovšem příjemcem velkého objemu dotací na realizaci plánů pro zlepšení života svých občanů.

Městu byla navržena konkrétní doporučení v oblasti podpory podnikání, podpory přílivu obyvatel v produktivním věku, podpory snížení nezaměstnanosti a podpory cestovního ruchu. Rovněž bylo městu doporučeno dodržování pravidel stanovených platnou legislativou.

Seznam použité literatury

A) Odborná literatura

- [1] KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy*. 2. přepracované, doplněné vydání. Ostrava: MONTANEX, 2007. 375 s. ISBN 978-80-7225-244-2.
- [2] KINŠT, Jan a Jiří Paroubek. *Rozpočtová skladba v roce 2009 a praktické příklady*. 2. vyd. Olomouc: ANAG, 2008. 245 s. ISBN 978-80-7263-486-6.
- [3] KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. 1. vyd. Praha: LINDE, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5.
- [4] PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. 1. vyd. Praha: MANAGEMENT PRESS, 2004. 376 s. ISBN 80-7261-086-4.
- [5] TOMÁNEK, Petr a spol. *Hospodaření obcí a krajů*. 1. vyd. Ostrava: VŠB - TU Ostrava, 2009.
- [6] VITURKA, Milan a kol. *Kvalita podnikatelského prostředí, regionální konkurenceschopnost a strategie regionálního rozvoje České republiky*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing. 2010. 227 s. ISBN 978-80-247-3638-9.

B) Legislativa

- [7] Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecních zřízeních), ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků, ve znění pozdějších předpisů.
- [9] Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů.
- [10] Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.
- [11] Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

C) Elektronické zdroje

- [12] ARISweb: prezentace údajů ÚSC. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-03-28]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/cgi-bin/aris/iariususc/index.pl>

- [13] *Asterix: středisko volného času* [online]. 2012 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: <http://www.asterix-havirov.cz/stredisko-na-nabrezi/>
- [14] *Městské kulturní středisko Havířov* [online]. 2012 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: <http://www.mkshavirov.cz/objekty/index.php?Itemid=28>
- [15] Národní strategie finančního vzdělávání. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2010 [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_strategie_financniho_vzdelavani.html
- [16] *Oficiální stránky Českého statistického úřadu* [online]. 2012 [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/>
- [17] *Oficiální stránky města Havířov* [online]. 2012 [cit. 2012-03-02]. Dostupné z: <http://www.havirov-city.cz/>
- [18] *SANTÉ Havířov* [online]. 2012 [cit. 2012-02-01]. Dostupné z: <http://www.sante-havirov.cz/>
- [19] *Správa sportovních a rekreačních zařízení Havířov* [online]. 2012 [cit. 2012-01-25]. Dostupné z: <http://www.ssrz.cz/o-nas/>
- [20] ÚFIS. *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2012 [cit. 2012-01-18]. Dostupné z: <http://www.info.mfcr.cz/ufis/>

Seznam zkratek

a.s.	akciová společnost
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická
ČSÚ	Český statistický úřad
DPH	daň z přidané hodnoty
ha	hektar
Kč	Korun českých
km	kilometr
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy
mil.	milion
např.	například
ODS	Občanská demokratická strana
PO	právnícká osoba
popř.	popřípadě
RRRS	Regionální rada regionů soudržnosti
s.r.o.	společnost s ručením omezeným
sv.	světová
sv.	svatý
tab.	tabulka
tis.	tisíc
tzn.	to znamená
ÚSC	územní samosprávný celek

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne .....

.....
Andrea Bergerová

Seznam příloh

Příloha č. 1   Členové zastupitelstva města Havířov

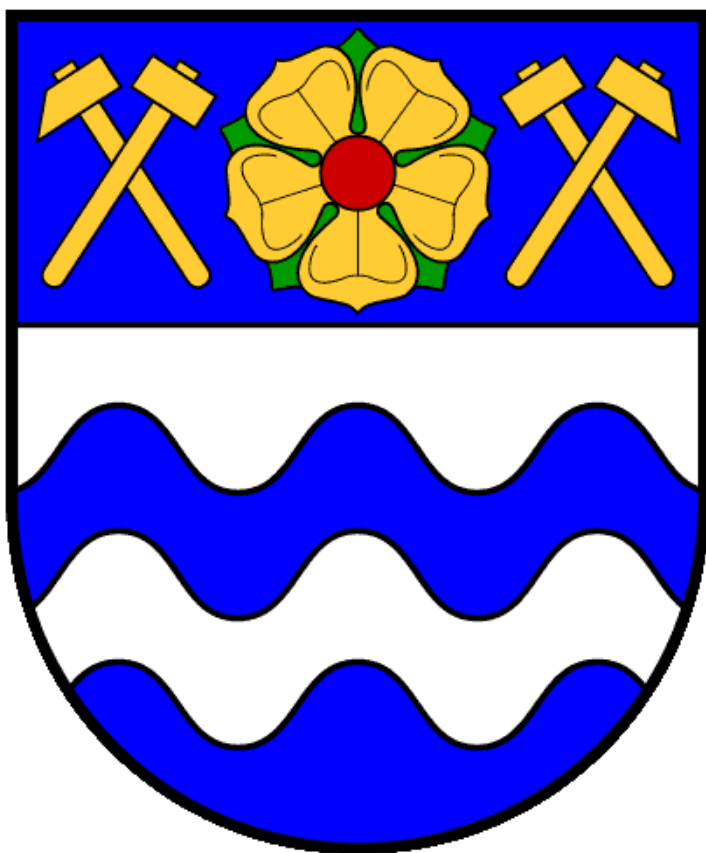
Příloha č. 2   Znak města Havířov

Příloha č. 1 Členové zastupitelstva města Havířov

Seznam zastupitelů města Havířova pro volební období 2010 - 2014	
Jméno a příjmení	Politická strana
Ing. Zdeněk Osmanczyk	ČSSD
Ing. Jiří Martinek	ČSSD
Vojtěch Kozák	ČSSD
Bc. Michaela Horňáková	ČSSD
Ing. Petr Smrček	ČSSD
Eva Radová	ČSSD
Radim Mudra	ČSSD
Miroslav Polak	ČSSD
Jarmila Světlíková	ČSSD
Ing. Karel Šlachta	ČSSD
BC. Pavol Jantoš	ČSSD
Mgr. Petr Chroma	ČSSD
Ing. Milan Černý	ČSSD
Ing. Břetislav Petr	ČSSD
Mgr. Zdislav Krokosz	ČSSD
PaedDr. Milada Halíková	KSČM
Miroslav Kronenberg	KSČM
Alice Hegyi	KSČM
Ing. Jiří Šebesta	KSČM
Soňa Dosedělová	KSČM
Bc. Daniel Pawlas	KSČM
Bc. Monika Havlíčková	KSČM
Vladislav Fukala	KSČM
Karel Sachmerda	KSČM
Ing. Eduard Hezcko	KSČM
Jaroslav Jeziorski	KSČM
Mgr. Radek Kupczak	KSČM
Ing. Tomáš Foldyna	ODS
MUDr. Radomil Schreiber	ODS
Dalibor Klimša	ODS
Libor Čtvrťka	ODS
Leoš Lukašík	ODS
Mgr. Rudolf Šimek	Hnutí pro Havířov
Ing. Bohuslav Muras	Hnutí pro Havířov
Ivana Kožmínová	Hnutí pro Havířov
Ing. Dagmar Džupinová	Hnutí pro Havířov
MUDr. Jiřina Heroková	Věci veřejné
MUDr. Milan Hladík	Věci veřejné
Mgr. Karin Macková	Věci veřejné
RNDr. Vladimír Mach	Nezávislí
Mgr. Jiří Jekl	Nezávislí
Ing. Pavel Merta	TOP 09
MUDr. Ivana Hladíková	TOP 09

Zdroj: Oficiální stránky města Havířov. Dostupné z [www: http://www.havirov-city.cz/zastupitelstvo-mesta/clenove-zastupitelstva-2010-2014-2.html](http://www.havirov-city.cz/zastupitelstvo-mesta/clenove-zastupitelstva-2010-2014-2.html), vlastní zpracování

Příloha č. 2 Znak města Havířov

Zdroj: Interní materiály města Havířov